

VIDZEME

Ragana – Bīriņi – Lēdurga – Vidriži – Igate – Limbaži – Aloja – Staicele – Ainaži

Maršruta ceļvedis

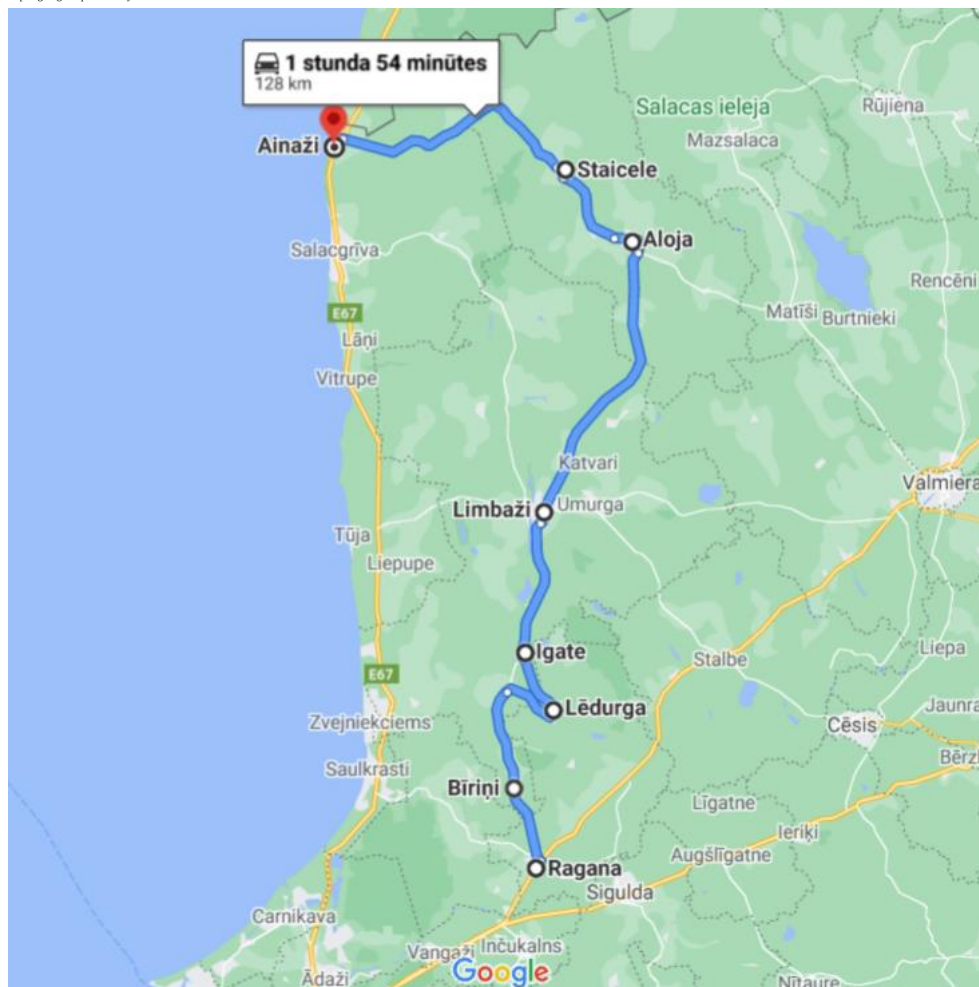
Ceļveža versija 02.07.2021.

Celļveža vāka foto: Bīriņu pils. Foto: Paulis Stars, 03.07.2021.

Maršruts

<https://goo.gl/maps/3nSVeey1ofsbGTub6>

Noklikšķinot objekta nosaukumu satura rādītājā, saite ved uz attiecīgo vietu ceļvedī. Satura rādītājā un ceļvedī objekti izvietoti secīgi pēc to atrašanās vietas maršrutā. Ar lielajiem burtiem izcelti nozīmīgākie objekti.

Satura rādītājs

Ragana	3
Raganu parks	4
Bīriņi	7
BĪRIŅU PILSMUIŽA	7
BĪRIŅU PILS	9
Bīriņu pilsmuižas parks	10
Vidriži	14
Augu kolekciju dārzs “Kalnbudes”	14
Lēdurga	16
Lēdurgas baznīca	17
Lēdurgas dendroparks	18
Igate	19
Andrusu ģimenes etnogrāfiskā kolekcija	20
Melngaiļa sēta	21

IGATES PILS	21
Spēkozoli	22
Lauku saimniecība "Dīriķi"	23
LIMBAŽI	25
Maiznīca "Lielezers"	27
Limbažu pilsdrupas	28
Pieminekļi Baumaņu Kārlim	31
Sv. Jāņa luterāņu baznīca	31
Vecais ugunsdzēsēju depo	32
Monuments 'Gaismas ceļš'	33
Mini zoo "Priedītes"	33
Bārdu dzimtas muzejs "Rumbiņi"	34
Aloja	34
Alojas muzejs	35
Šitaki audzēšanas saimniecība "Ošlejas"	36
Ungurpils muižas parks un ezers ar peldošajām salām	36
Staicele	37
Brīvdabas komplekss ar "Mākslinieku šķūni"	37
Lībiešu muzejs "Pivāliņi"	38
Staiceles dzelzsavoti	38
AINAŽI	39

RAGANA

Ragana ir lielākais Krimuldas pagasta ciems (1200 iedzīvotāju). Apdzīvota vieta izveidojusies pie kādreizējās Engelhartes zirgu pasta stacijas (likvidēta pēc dzelzceļa izbūves). Senāk te notika plaši gadatirgi. Pirmās Latvijas laikā Raganā bijis pasta kantoris, kalēja darbnīca un Englerca konfekšu rūpnīca, kurā ražotas "Gotiņas". Raganas krogs minēts L. Paegles stāstā "Ceļā".

2014. gadā Raganā notika pirmais oficiālais raganu salidojums.

Krustojumā **krodziņš "Raganas ķēķis"**.

Leģenda par vietas nosaukumu:

Tagadējā pienotavas ēkā senāk bijis krogs. Tajā visus apkalpojusi ļoti skaista krodziniece. Valmieras, Cēsu un Limbažu puses zemnieki, pārdevuši Rīgas tirgū savus sviesta kubuliņus un puscūkus, mājupceļā vienmēr piestājuši pie kroga. Mājās pārbraukuši tukšām rokām un kabatām, jo visa naudiņa tikusi krogā iztērēta. Sievas skaisto krodzinieci lādējušas un ienīdušas, saukājušas viņu par raganu. Reiz lielās dusmās, kad vīri atkal pārbraukuši bez naudas, sievas krogus meitu nositušas. Apglabāta viņa kļājā laukā. Tajā vietā izaugusi gara un slaida priede, kuru ļaudis sauc par Raganas priedi. Raganas priede vētrās locījusies līdz zemei, bet nelūzusi. Agrāk pagastā bieži traģiski bojā gājuši jauni puisi. Runājuši – tas ir raganas lāsts, kas izbeigsies tikai tad, kad priede nolūzīs. Tā nolūza 1995. gadā un nelaimes patiešām gājušas mazumā.

06.06.2021.

Raganu parks

<https://www.krimulda.lv/objekts/skulpturu-parks-raganu-parks-ka-kolekcija/>
“Ziemeļis”, Ragana, Krimuldas pagasts, Siguldas novads, raganuparks@inbox.lv, +371 26 213 173. Brīvi pieejams, iepriekšēja pieteikšanās ir vēlama. Mājdzīvnieku līdzņemšana nav vēlama, jo teritorijā ir suņi.

Biedrība raganu parks, kā kolekcija ir dibināta 2004. gadā. Tai pat gadā notika pirmais Latvijas laukakmens tēlniecības simpozījs. Parka kopplatība ir 1,8 ha.

Parks fokusējas uz darbiem, kas veidoti no tuvākajā apkārtnē atrastā Latvijas laukakmens (granīta), un pie kuriem strādājuši tādi tēlnieki kā Juris Švalbe (parka īpašnieks), Ojārs Feldbergs, Igors Dobičins, Ojārs Bregis, Gvido Buls, Andris Vārpa, Zigmunds Bielis u.c.

Ievērojot to, ka platība un telpa nav tik liela, pie skulptūru veidošanas, katru gadu tika aicināti 2-3 tēlnieki. Darbs pie skulptūru veidošanas notiek vasarā vienu mēnesi, pēc tā pabeigšanas koleģiāli tiek izraudzīta tā atrašanās vieta. Savukārt kopējais radošais process no materiāla izvēles, līdz jau gatava darba izvietojumam ilgst apmēram 8 mēnešus. Skulptūras ir biedrības īpašums un nav pārdodamas, tādejādi, tiek nodrošināta parka veselums un pēctecība.

Jāņem vērā, ka akmens tēlniecībā attīstoties tehnoloģijām tiek izmantoti vairāki akmens tēlniecības tehniskie veidi granīta apstrādē. Ja vēl padomju laikā tika izmantota vēl cara laika tehnoloģija ar saspīestu gaisu, tad mūsdienās papildus tiek izmantota dimanta un ūdens hidrauliskā virsmas apstrāde. 2008. gadā sākoties ekonomiskajai krīzei, beidzās finansējums līdz ar to aprāvās arī parka ātrais uzplaukums. Daudzi darbi ir nepabeigti. Parkā eksponēti 15 autoru 20 oriģināldarbi.

Kā norāda J. Švalbe, arī pati parka atrašanās vieta ir vēsturiska vieta, blakus mājām un parkam ir senais Rīgas ceļš, pa kuru 1768. gadā Krievijas cariene Katrīna Lielā ir devusies uz Rīgu. Pret Ziemeļiem iestādi meža koki egles, lai aizsargātu laukus no ziemeļu vējiem, kas savulaik ir bijis visai raksturīgi Vidzemes lauku sētām. Tāpat interesants ir fakts, ka apkārtnes māju nosaukumi ir vienskaitļa nominatīvā un vīriešu dzimtes.

Par Raganu parku tēlnieks J. Švalbe saka: “Tā ir tā mana ideja, mans patriotisms un devums valstij, izveidot latviešu mākslinieku brīvdabas mākslas galeriju. Brīvdabas parku. Kapā jau to mantu un akmeni līdzī nēpaņēmsi. Mirstamajam kreklam nav kabatu un mans pienesums ir atstāt šo kolekciju. Tāpat kā katram kokam ir ēna, tā katram cilvēkam ir pēdas un manas pēdas būs šī galerija, kuru es atstāšu un, kas būs mans profesionālais un valstiskais latviešu cilvēka patriotisms. Jo katram, no senčiem saņemtais, ir jāuzglabā, jāpildinveido un jāatstāj saviem mantiniekiem.”

25.05.2021., foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

Raganu parks

Ragana

Limbažu novads

Izveidots administratīvi teritoriālās reformas gaitā 2021. gada 1. jūlijā, apvienojot 2009. gadā veidotos Limbažu, Alojas un Salacgrīvas novadus. Atrodas Vidzemes ziemeļrietumos.

Novada centrs ir Limbažu pilsētā. Platība: 2440,8 km², iedzīvotāju skaits (2018): 31 364.

Novadā ietilpst: Ainažu pagasts, Ainažu pilsēta, Alojas pagasts, Alojas pilsēta, Braslavas pagasts, Brīvēmnieku pagasts, Katvaru pagasts, Liepupes pagasts, Limbažu pagasts, Limbažu pilsēta, Pāles pagasts, Salacgrīvas pagasts, Salacgrīvas pilsēta, Skultes pagasts, Staiceles pagasts, Staiceles pilsēta, Umurgas pagasts, Vidrižu pagasts un Viļķenes pagasts.

Limbažu novada Tūrisma informācijas centrs

Torņa iela 3, Limbaži

+371 64 070 60, +371 28 359 057; tic@limbazi.lv

<http://www.visitlimbazi.lv/>

Limbažu novada ģerbonis apstiprināts 2011. gadā. Tas ir šķelts no kreisās ar lēpju lapu griezumam: sudrabs un zaļš. Augšējā labā stūrī savrups sarkans robots mūris ar vārtiem. Ģerboni veidojuši mākslinieki Ilze Lībiete un Juris Ivanovs.

2010. gadā Limbažu novads ieguva savu zīmolu – logo un saukli. Logo veidojusi dizaina aģentūra DUE. Novada vēsture, tradīcijas, kultūra, dzīvesprieks un darbīgu cilvēku idejas satinušās triju krāsu kamolā.

Zaļā krāsa apzīmē novada skaisto dabu. Dižozoli, lapegļu alejas, dendroloģiskie stādījumi, unikālā Jumpravmuižas ezeru virkne, kurā viens aiz otra sarindojusies 6 ezeri. Gandrīz visa novada teritorija ietilpst Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā. Bagātīgas atpūtas iespējas sniedz jūras tuvums, upes un daudzie ezeri. Makšķerēšana, izvelkot lielos lomus, izbraucieni ar laivām vai ūdensvelosipēdiem, nesteidzīgas pastaigas un dabas izziņāšana dabas takās. Ikviens var nobaudīt bioloģiskajās saimniecībās audzētos un gatavotos labumus.

Violetā krāsa apliecina novada stabilitāti, dižciltību un unikalitāti. Tā ir atpazīstamība nacionālā un globālā līmenī. Sakopti un restaurēti unikāli novada vēstures liecinieki – Limbažu vēsturiskais centrs, pilis, muižas, baznīcas. Limbažu novads ir Latvijas himnas autora Baumaņu Kārļa dzimtene. “Rumbiņos” dzeju radījis Fricis Bārda.

Brūni sarkanā krāsa ir ilgtspējīga, seno tradīciju pārņemšana un kopšana, senās gudrības iedzīvināšana mūsdienų veiksmīgos attīstības plānos. Limbažu novada ļaudis pasaulē iziet ar prasmīgu amatnieku darinājumiem, lauksaimniecības produktu dabisko garšu. Dzīvesprieku novadā uztur dziedāšana, muzicēšana, teātra spēle un raits dejas solis pašdarbības kolektīvos un kopā sanākšana pilsētas un pagastu svētkos.

Ne tikai Latvijā, bet pasaulē zināms starptautiskais teātra festivāls “Spēlesprieks”, kā arī starptautiskais akordeonistu festivāls. Limbažos kaldinātas meklis Eiropas un pasaules mēroga sacensībās kanoe un smaiļošanā.

24.07.2021., Karte: https://lv.wikipedia.org/wiki/Limbažu_novads#/media/Attēls:Limbažu_novads_ģerbonis.png

Par Limbažu novadu

Vidrižu pagasts

Platība 106,2 km², iedzīvotāju skaits: 1351. Vidrižu pagasts robežojas ar Skultes, Limbažu, Lēdurgas, Sējas un Krimuldas pagastiem. Pagasts izvietots abpus autoceļam P9 20 km garumā un ietver 4 blīvi apdzīvotas vietas: Bīriņi, Gravas, Vidriži un Igate.

Vidrižu pagastā ir vairākas upes, kas ietek Rīgas līcī: Aģe, Ķīšuupe, Pēterupe, kā arī ezeri – Bīriņu (Bīriņmuižas) ezers, Melderu, Vidrižu, Igate dzirnavezers. Tāpat, pagasts ir bagāts ar purviem: Laugas purvs, Pēterupes purvs, Nozaru – Igate purvs, Aijažu purvs, Kangaru purvs un Stūrmaņu purvs (145 ha).

Vidrižu pagasta teritorijā atrodas daļa no Laugas purva dabas lieguma. Liegums dibināts 1999. gadā, un ir nozīmīga caurceļojošo zosveidīgo putnu un dzīvju apmešanās vieta, tajā ligzdo lietuvainis, kuitala, dzērve, dzeltenais tārniņš, purva tilbīte, kajaks, melnkakla gārgale, zilrīklīte un riesto rubeņi.

Tagadējo Vidrižu pagasta teritoriju veido 1868. gadā dibinātais Igate pagasts, kas Vidrižu pagastā iekļauts jau 19. gadsimtā, un Bīriņu pagasta R daļa, kas pievienota pēc Otrā pasaules kara. Vidriži, Bīriņi un Igate senatnē bija lībiešu Turaidas valsts sastāvdaļa. Vidriži (*Vidsell*, *Widdrich*, *Widrickshof*) minēti 1582. gada zemes revīzijas dokumentos, kur norādīts, ka Vidrižu pagastā ir vismazāk apstrādātās zemes (1,2 %) Turaidas pilsnovadā. 19. gadsimtā Vidrižu muiža piederēja

barona fon Budberga dzimtai, kura vairākās paaudzēs bija saistīta ar cara galmu. 1638. gadā Vidzemes revīzijas dokumentos pie Limbažu ceļa Vidrižos minēts krogs Gravās, 20. gadsimta 30. gados – Lejaskrogs, kurš bijis garākais krogs ceļa posmā Ragana – Limbaži. L. A. Mellīna (18. gadsimts) un fon Pistolkursu (19.-20. gadsimts) valdīšanas laikā bijusi attīstīta muižu saimniecība. Pirmo skolu Vidrižos 1870. gadā nodibināja barona fon Budberga māsa Marija, tāpēc tā dēvēta par Marijas skolu.

Vidrižu pagasts ir ievērojams ar izciliem izglītības, vēstures un kultūras darbiniekiem:

Emilis Melngailis (1874-1954) –komponists, folklorists, pedagogs, aktīvs mūzikas dzīves sabiedrīks darbinieks, diriģents un izpildītājmākslinieks. Ir darbojies arī kā ērģelnieks un koncertmeistars. Dzimis Vidrižu pagasta Igates skolā.

Augusts Tentelis (1876-1942) – vēsturnieks, skolotājs, izglītības darbinieks, ierēdnis, tulkotājs, profesors. Dzimis Vidrižu “Kalnenēs”.

Leons Paegle (1890-1926) - rakstnieks un pedagogs. Dzimis kalēja ģimenē Vidrižu pagasta “Laučos”.

Austra Skujiņa (1909-1932) – dzejniece. Dzimusi Vidrižu Kraukļos (tag. Sējas novada teritorijā) mežsarga ģimenē, rakstnieces Rūtas Skujiņas māsa.

Rūta Skujiņa (1907-1964) – rakstniece. Īstajā vārdā Emma Skujiņa, dzimusi 1907. gada 28. maijā Vidrižu pagasta “Kraukļos” mežsarga Gustava Skujiņa ģimenē.

Pēteris Ozoliņš (1864-1938), pseidonīms Vidrižu Pēteris – aktieris, Rīgas Latviešu biedrības teātra direktors.

➤ <https://pt.slideshare.net/limbazubiblioteka/iepazstot-vidriu-pagasta-kultrvsturisko-mantojumu>

Par Vidrižu pagastu

BĪRIŅI

Apdzīvota vieta Limbažu novada Vidrižu pagastā. Izvietojusies pagasta dienvidos Bīriņu ezera krastos pie autoceļa P9 9 km no pagasta centra Gravām, 32 km no novada centra Limbažiem un 54 km no Rīgas.

Veidojusies pie bijušās Bīriņu muižas (*Koltzen*) pils un Bīriņu pagasta valdes. Līdz 1949. gadam Bīriņu pagasta centrs, līdz 1962. gadam – Bīriņu ciema padomes centrs. Bīriņos atrodas sabiedriskais centrs “Bīriņi”, bibliotēka, feldšera prakse, vairāki uzņēmumi, veikals. Bīriņu muižas apbūve ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. Pilī iekārtots muzejs un viesnīca.

BĪRIŅU PILSMUIŽA

Atrodas uz Ragana-Limbaži P9 auto ceļa 8 km, 55 km no Rīgas, 31 km no Limbažiem

➤ <http://www.birinupils.lv/>

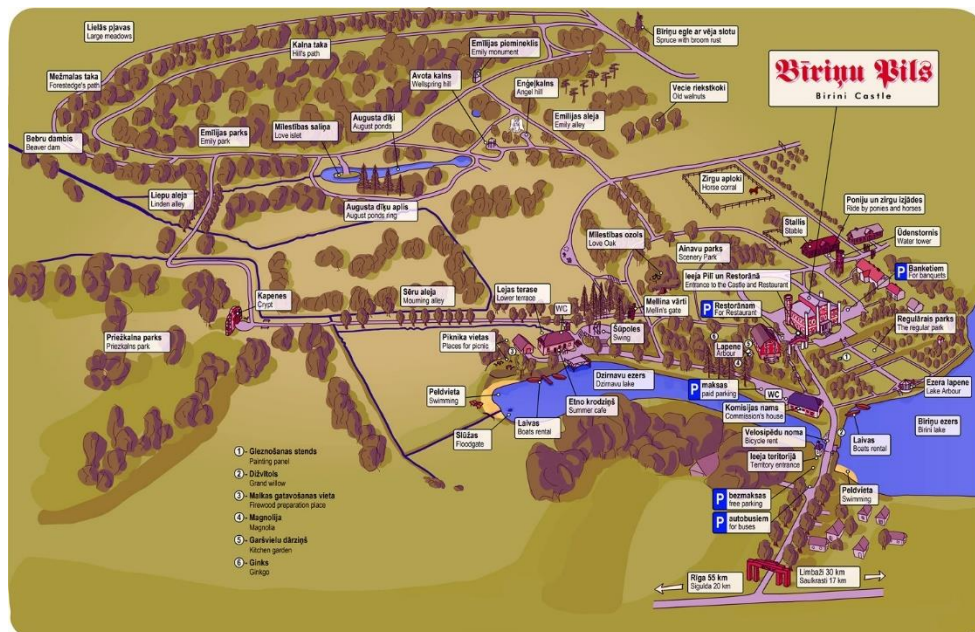
+371 29 244 927, hotel@birinupils.lv

- Bīriņu pils ansambļa lielākā vērtība ir iespēja noslēgties no ikdienas steigas, vienlaicīgi izbaudot dabas meditātīvo mieru un vēstures senatnīgo elpu.
- Bīriņu pils īpašnieku kapenes - Latvijā vienīgās no pašlaik apzinātajām kapenēm ar mucas veida velves pārsegumu, kas izvietotas zem dabīgā kalna.
- Baltijā vienīgais ūdenstornis ar unikālu ūdens padeves mehānismu.

Apmeklējums: parka taku, ūdenstornja un staļļa apskate 2,50 EUR (bērniem un pensionāriem 2 EUR). Gids 15 EUR ar iepriekšēju pieteikšanu. Pils iekšpuses apmeklējums iespējams tikai iepriekš saskaņojot par atsevišķu samaksu.

Pirmās liecības par Bīriņiem saglabājušās no 13. gadsimta, kad te bija līvu apdzīvota vieta Koldeselle ('smilts kāpu kalns'), kas ietilpa Gaujas līvu novada Kubeseles sastāvā. Vēlāk vācieši to no sauca par Kolceni, bet tagadējais nosaukums parādījās 16. gadsimtā, pēc tam, kad 1574. gadā šo teritoriju iegādājās Vidzemes pārvaldnieka Hodkeviča sekretārs Johans Bīrings fon Hemštads (Jānis Bīriņš), kurš Kolcenes muižu ieguva kā balvu no Polijas-Lietuvas karaļa par to, ka ar savu kara vienību atbrīvoja Ivana Bargā karaspēka ieņemto Turaidu, Cēsis, Limbažus u.c. vietas.

www.birinipils.lv/images/pakalpojumi/ekskursijas/2016-sхема-small.jpg

Vēlākā laikā Bīriņus pārvaldīja Rīgas birģermeistars Hermanis Samsons (Sv. Pētera baznīcas mācītājs, pazīstams no filmas "Velna kalpi", kur to atveidoja Kārlis Sebris).

18. gadsimtā īpašnieki Mengdeni izveidoja plašu muižas saimniecību. 1775. gadā pili mantoja Helēna Auguste Mengdena, kura 1782. gadā apprecējās ar grāfu L.A.Mellinu. Spilgtākais posms Bīriņu vēsturē bija grāfa Mellina 18. gadsimtā un fon Pistolkorsu (19.-20. gadsimtā) laiks. 1818. gadā Mellina jaunākā meita Anna Auguste Henriete apprecējās ar Alekseju Goranu fon Pistolkorsu (1792-1870). Ar jaunā saimnieka gādību muižā tika uzcelta skola, bibliotēka, baznīca, kā arī izveidoti dažādi labdarības fondi. Muižu mantoja viņu dēls Augusts. Viņš apprecēja Pēterburgas baņķiera L.fon Štiglica audzumeitu, tādējādi pūrā saņemdamas krietnu kapitālu, kas arī noderēja pils celtniecībai. Muiža piedzīvoja uzplaukumu gan ekonomikas, gan kultūras jomā. Tapa celtnes, kas tagad veido Bīriņu pils kultūrvēsturiskā kompleksa kodolu. Oficiāli Kolceni par Bīriņiem pārdēvēti neatkarīgās Latvijas laikā.

BĪRIŅU PILS

Viena no iespaidīgākajām Latvijā neogotiskajām pilīm, viena no krāšņākajām historisma stila celtnēm Vidzemē būvēta 1858.-1860. gadā pēc Minhenē tapuša muižnieku mītnes plāna, ko arhitekts Frīdrihs Hese piemēroja vietējiem apstākļiem. (F. V. Hese bija piedalījies arī biržas nama celtniecībā Rīgā, kura projektu izstrādāja viņa skolotājs H. Bose no Pēterburgas). Pirmajā pasaules karā pils bija tik ļoti cietusi, ka izskanēja doma to nojaukt.

1926. gadā Bīriņu pilī atvēra grāmatrūpniecības darbinieku sanatoriju, arī padomju laikā līdz 1990. gadā šeit atradās dziednīca-sanatorija plaušu slimību un elpošanas ceļu ārstēšanai. 1993. gadā pili iznomāja Jānis Vimba, kurš to atjaunoja un pārveidoja par greznu vietu viesību rīkošanai un atpūtai. 1997. gadā ar nomnieka pirmpirkuma tiesībām J. Vimbam piederošais uzņēmums SIA "Saule" pili nopirka. Muižā iedibināta tradīcija svinēt Vasarsvētkus.

Par Augusta Pistolkorsa ambīcijām liecina teatrālā simbolika: uzraksts "*Relinque infantibus amorem patriae*" ("Atstāju pēcnācējiem Tēvzemes mīlestību"), bruņinieku atribūti, 8 maskas (kariķēti apkārtnes muižnieki), bet pils ārdurvju rokturis bijis precīza kopija Berlīnes pils ārdurvju rokturim. Saglabājušies 19. gadsimta interjera elementi, tai skaitā vairākas podiņu krāsnis, ozolkoka kāpņu telpa, oriģinālais flīģelis, mēbeles ar lauvas ķetnu kājām. Pili greznojuši Kristiāna Rauha, Šrēdera, Geisa un citu tēlnieku mākslas darbi, kas Pirmajā pasaules karā gājuši bojā. Kara laikā iznīcināta arī plašā gleznu galerija.

Jau ~80 gadus pils tornī ir stārķu ligzda, kas liecina par šīs vietas svētību.

Tagad Bīriņi piedāvā šeit rīkot seminārus un banketus, svinēt jubilejas, kāzas un citus svētkus. Šeit ir viesnīca ar 11 divvietīgiem numuriem, zirgu izjādes, katarānu un laivu noma.

Bīriņu pils. Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

Bīriņu pils

Pie pils **divi pieminekļi** – obeliski bojā gājušajiem Aleksandram un Nikolajam fon Pistolkorsam.

Bīriņu pilsmuižas parks

Kā krāšņs papildinājums lepnajai muižas ēkai ir plašais meža parks neorenesanses stilā – ar terasēm, vāzēm, paviljonu mākslīgā ezera krastā un saliņu tā vidū. Parks tapis pateicoties grāfa Mellina un fon Pistolkorsu gādībai.

Pie šosejas atrodas tā saucamie **Sarkanie vārti**, nepilnu puskilometru tālāk atrodas **Baltie vārti**. Uz tiem ved ceļš starp diviem ar slūžām savienotiem mākslīgiem ezeriem – **Bīriņu ezers** (pa labi), un **Dzirnavu ezeru**.

Administrācijas ēka

Atrodas starp Dzirnavu ezeru un pili.

Šī ir viena no vecākajām ēkām pilsmuižas ansamblī, celta 1805. gadā. Ēka ir unikāla vēstures liecība laikiem, kad Vidzemes guberņā tika atcelta dzimtbūšana. Tolaik Krievijas ķeizars Aleksandrs I bija iecēlis grāfu Melinu par muižniecības pārstāvi regulēšanas

Administrācijas ēka. Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

komisijā, kuras galvenais uzdevums bija piemērot 1804. gadā izdotos zemnieku likumus dzimtbūšanas atcelšanai. Grāfs komisijas sēdekli no Rīgas pārcēla uz Kolceni (Bīriņiem), uz šo regulēšanas komisijai īpaši uzceltu namu, tādējādi izvairoties no reformu pretinieku jandāliņiem un darba traucēšanas Rīgā.

Vēlāk, 19. gadsimta beigās, Zemnieku lietu komisijas namā tika ierīkota skola Bīriņu bērniem, kuri te varēja sagatavoties lielās skolas gaitām, tāpēc tautā ēka tika dēvēta par “bērnudārziņu”. Padomju gados te bija sanatorijas ūdens procedūru ēka. Mūsdienās ēka tiek saukta par Komisijas namu un tajā atrodas Bīriņu pils administrācijas telpas.

Ūdensdzirnavas

Pie Dzirnavu ezera atrodas ūdensdzirnavas (1850). Ieejot Dzirnavu vecajā gaņģu galā vēl var ieraudzīt turbīnas paliekas, kādu dzirnavu mašīnu un dzirnakmeni. Saglabājušies vecie stāvi, trepes. Šis dzirnavu gals vasaras sezonā no maija līdz oktobrim ir atvērts kā vasaras kafejnīca un apskates objekts.

Ūdensdzirnavu ēka. Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

Dzirnavu bēniņos izvietojies seno lietu muzejs, kas liecina par vietējās sabiedrības dzīvi un iedzīvi paralēli dzīvei pilī dažādos gadu desmitos. Ekspozīciju papildina Alfrēda Andrusa radioaparātu kolekcija.

Velvjeida puspagraba telpās ierīkota sauna, kur iespējams pērties ar slotiņām. Blakus ūdensdzirnavām saglabājusies senā kūts, kurā tiek uzglabātas dažādas saimniecības lietas, bet aizmugurē tai var izmēģināt malkas sagatavošanas prasmes, kā to darīja agrākos laikos.

Agrāk piebraucamais ceļš pie ūdensdzirnavām bija nevis kā šodien no pils puses, bet gan pāri senajām slūžām. Te brauca pajūgi ar graudu un miltu maisiem, kā arī devās izbraukumos pats dzirnavnieks. Uz pili no ūdensdzirnavām veda tikai parka pastaigu takas. Turpat atrodas Kastaņkalns un peldvieta.

Dārznieka māja. Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

Bijušajā **Dārznieka mājā** tagad viesnīca.

Senākā parka daļa ir **Priežkalna parks** ar **Sēru aleju**. Mellina vārti iezīmē alejas sākumu, kas ved uz Ludviga Augusta grāfa Mellina celtajām dzimtas kapenēm. L.A.Mellins ieprecējās Bīriņos no Igaunijas, jo iemīlēja vienu no Kolcenes (Bīriņu) muižas barona Mengdena meitām. Interesanti, ka L.A.Mellina brālis apprecēja otru barona Mengdena meitu.

Bīriņu muižas īpašnieku kapenes

Pēc arhitektoniskā risinājuma ir unikāls Latvijas arhitektūras piemineklis, jo ir vienīgās no pašlaik apzinātajām kapenēm ar mucas veida velvies pārsegumu, kas izvietotas zem dabīgā kalna. Tās savā iemīļotajā Priežkalna parkā 1814.-1819. gadā cēlis A. L. Mellins, lutinot un apdāvinot celtniekus, lai atdusas vieta būtu vieglām domām radīta. Telpas centrā atradās liels marmora paaugstinājums ar profilētām malām. Gar tā malām bija izvietotas apbedījumu vietas. Pakalnā, tieši virs ieejas kapenēs bija novietots obelisks, kuru vietējie zemnieki par savu savāktu naudu uzcēla grāfam Mellinam, kuru mīlēja un ļoti augstu vērtēja. Ieeju kapenēs sargāja divi balti sargeņģeļi cilvēka augumā. Kapenes aptvēra 18. gadsimtā veidotais Priežkalna parks. Kapenes apskatāmas tikai no ārpuses, jo tās atrodas avārijas stāvoklī.

Kapenes. Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

Aleja uz Emīlijas parku. Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020..

Pa labi no alejas tagad **Bišu dārzs**.

Jaunāks un ievērojami plašāks ir Mežaparks jeb **Emīlijas parks** – dāvana Augusta fon Pistolkorsa mīļotajai sievai Emīlijai. Te aug daudz vecu un Latvijā reti sastopamu koku un krūmu: Amerikas liepas, Sibīrijas ciedru priedes, papīrbērzi, lauku kļavas, pelēkie valrieksti, Morova sausserži, Amerikas irbenes, smaržīgās avenes. Dīķi **Mīlestības saliņa**. Pa Emīlijas aleju var tikt līdz **Engēļu kalnam**, netālu **Sēravota kalns**.

Vēl skatāmas **Kalpu māja** (ap 1870), **pārvaldnieka māja** (1801), **zirgu stalli un kalpu dzīvojamās mājas** (19. gadsimta 2. puse), **ūdenstornis** (ap 1870).

<https://latvijaspilis.blogspot.com/2008/08/test.html>

http://www.ambermarks.com/_Pieminekli/IsieApraksti/LimbazuRaj/VidrizuPag/BirinuPils.htm

<https://dom.lndb.lv/data/obj/file/16648110.pdf> - grāmata par Bīriņiem

Ludvigs Augusts Mellins (1754-1835)

Bija ievērojama personība – Vidzemes sabiedriskais un politiskais darbinieks, kartogrāfs, Krievijas cāram tuvu stāvoša persona. Rakstījis dzeju, vācīs tautasdziesmas. Viņa zemnieki ieguvuši brīvību jau pirms dzimtbūšanas atcelšanas.

Dzimis Igaunijā. 1774.-1783. gadā virsnieks krievu armijā, vēlāk strādāja ģenerālštāba topogrāfijas nodaļā. 1796.-1831. gadā viņš bija Vidzemes virskonsistorijas direktors un prezidents. Mellīns ieņēma arī tiesneša amatu. Mellīns bijis Rīgas apriņķa priekšnieks, Rīgas apriņķa tiesnesis, Vidzemes landrāts un Vidzemes virskonsistorijas direktors un prezidents. Ar savu humāno attieksmi Ludvigs Augusts guva atzinību zemnieku vidū, bet savas kārtas ļaužu vidū – ar ilgstošo darbu pie Latvijas un Igaunijas topogrāfiskajām kartēm. Viņa darbs “*Atlas fon Liefland*” 1798. gadā iznāca Rīgā un Leipcigā un bija ilustrēts ar Johana Vilhelma Krauzes zīmējumiem, kurus gravējis F. Rambergs. Tāpat Mellīns rakstījis savas dzimtas hroniku – “Zelta grāmatu”. Mellīns bijis arī zemnieku aizstāvis, kas centies sekot novada saimniecisko un garīgo kultūru. 1831. gadā viņš nodibināja 1800 dālderus lielu godalgu fondu centīgiem Bīriņu iedzīvotājiem. Mellīns apbedīts Bīriņu muižas kapličā, kur atrodas viņa piemineklis.

Baroni fon Pistolkorsi

<http://rigacv.lv/node/1569>

<http://www.freecity.lv/zhzl/61903/>

(*von Pistohlkors*, *фон Пистолькорс*) – skotu izcelsmes vācbaltiešu bruņniecības dzimta Zviedrijas karalistē vēlāk Krievijas impērijas Baltijas guberņās. Dzimtas aizsācējs ir pulkvedis Georgs Skots (*Jöran Olofsson* (*Scott*), 1596-1663), kuru karaliene Kristīne 1645. gadā iecēla dižciltīgo kārtā, piešķirot ģerboni un dzimtas uzvārdu Pistolkors. 1746. gadā dzimtu ierakstīja Igaunijas, 1647. gadā – Zviedrijas, 1747. gadā – Vidzemes bruņniecības matrikulā.

Zināmākie pārstāvji: Krievijas armijas ģenerālmajors, Vidusāzijas iekarošanas varonis Aleksandrs fon Pistolkorss (1824-1879), dabaszinātnieks un sabiedriskais darbinieks Otto fon Pistolkiorss (1754-1831), mākslas darbu kolekcionārs un zinātnieks Augusts fon Pistolkorss (1822-1886); vēsturnieks Gerts fon Pistolkorss (1935). Mūsdienā Latvijas teritorijā dažādos laika posmos dzimtas valdījumā bijušas Kolcenes (*Kolzen*) (vēlākā Bīriņu), Igates (*Idsel*) u.c. muižas.

info: <http://vesture.eu/Pistolkorsi>

von Pistohlkors.

Augusts fon Pistolkorss (1822-1886)

Vācu: *August Friedrich Baron von Pistohlkors*. bija vācbaltiešu virsnieks, mākslas darbu kolekcionārs un zinātnieks, Bīriņu muižas īpašnieks, viens no Saulkrastu kūrorta izveidotājiem.

Viņa tēvs – Krievijas impērijas virsnieks Aleksejs fon Pistolkorss (1792-1870) pēc kāzām (1813. gadā) ar kartogrāfa un tiesneša grāfa Ludviga Augusta Mellīna meitu Annu Augusti Henrieti (1798-1863) ieguva Bīriņu muižu. Šajā laulībā dzimis Augusts un viņa māsa Natālija Helene Auguste (1829-1854).

1850. gadā Augusts fon Pistolkorss apprecēja Pēterburgas baņķiera Aleksandra fon Štiglica audžumeitu Emīliju fon Harderi (1829-1894), tādējādi pūrā saņemdam 7 miljonus zelta rubļu. Pateicoties tam 1857.-1860. gadā viņš veica jaunas Bīriņu muižas kungu mājas celtniecību (tagadējā Bīriņu pils).

Barona skatījums uz pasauli bija tālredzīgs, viņu interesēja ne tikai personīgā dzīve, bet arī apkārtējās vides sakopšana un pilnveidošana, tāpēc viņš nesavtīgi ziedoja līdzekļus jaunizveidotā kūrorta Neibādes sakārtošanai. 1870. gadā Pistolkorss ierīkoja ceļu no Bīriņiem līdz Saulkrastiem (Neibādei).

info: https://lv.wikipedia.org/wiki/Augusts_fon_Pistolkorss

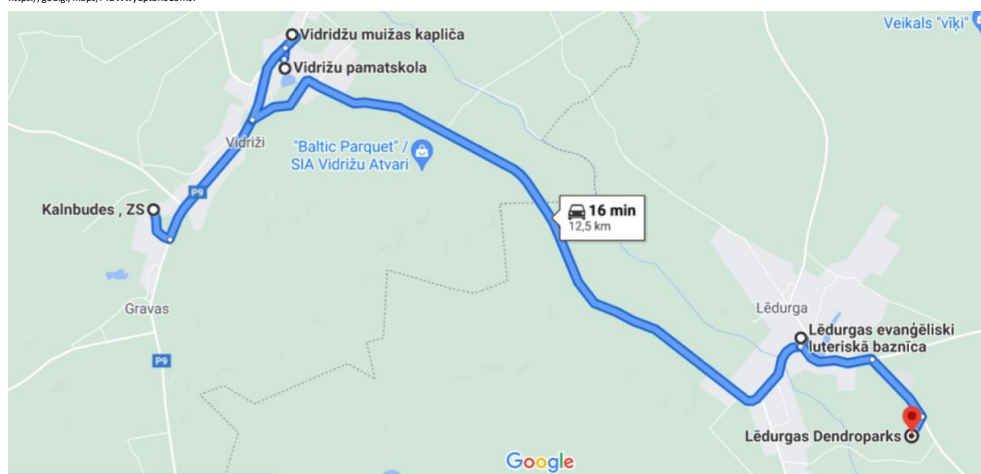
Aleksandrs fon Pistolkorss (1851-1904)

Nākamais Bīriņu muižas īpašnieks Augusta dēls Aleksandrs fon Pistolkorss bija aktīvākais jaunās atpūtas vietas Neibādes īpašnieks un attīstības veicinātājs 19. gadsimtā beigās.

06.06.2021.

Bīriņu pilsmuiža

<https://goo.gl/maps/r4DWwydpt5R615ms7>

VIDRIŽI

➤ <https://www.limbazi.lv/lv/vidrizu-pagasts>

Vidriži ir apdzīvota vieta Limbažu novada Vidrižu pagastā. Izvietojusies pagasta vidusdaļā pie autoceļa P9 2 km no pagasta centra Gravām, 20 km no novada centra Limbažiem un 66 km no Rīgas. Vidrižos atrodas sporta un kultūras centrs “Vidriži”, Latvijas pasta nodaļa, ambulance, aptieka, pamatskola, viesu nami, bibliotēka, divi veikali – “Vidriži” un “Pagrabiņš”.

Vidriži kā lībiešu ciems Vitisele reizi pieminēti Indriķa hronikas tekstā par 1225. gada notikumiem, kad te sprediķojis Romas pāvesta legāts Modenas Viļums. Vitiseles ciems un draudze (latīņu: *willa et parochia Vitesile*) minēta arī citos 13. gadsimta pirmās puses dokumentos. 1277. gadā Rīgas arhibīskaps Johans izlēņoja Vidrižu (*Vidersele*), Mukurmuižas (*Morikas*) un Kaugažu ciemus savam māsasvīram Johanam no Lūnes (*Johann de Lune*). Šīs vietas apdzīvotību šajā laikā apliecina senkapi pie Unkšām un Laļļiem, vēlāk – dzelzs laikmeta lībiešu senlietu atradumi Vidrižos un Kaniņu pilskalns uz ziemeļiem no Vidrižiem.

Zviedru Vidzemes arklu revīzijas materiālos un kartēs minēts Vetīšciems (*Wettesche Cehm, Wettisch Dorf*), kas atradies uz dienvidiem no Vidrižiem, kur šo ciemu iezīmē tādi mājvārdi kā Ausiņi, Unkšas, Laļļi, kas 17. gadsimta sākumā atradušies starp Ķīšupi un Virsupi.

Apdzīvotā vieta izveidojusies pie bijušās Vidrižu muižas (*Widdrisch*) centra. Agrākajā muižas kungu mājā atrodas Vidrižu pamatskola.

Informācija no: <https://lv.wikipedia.org/wiki/Vidriži>

Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

Augu kolekciju dārzs “Kalnbudes”

Kalnbudes, Vidriži, Vidrižu pagasts, GPS: 57.3333998,24.6380621, Silviņa: +371 29 129 056

Apmeklējums iespējams iepriekš saskaņojot un vienojoties par nosacījumiem no maija līdz septembra beigām. Obligāti iepriekš jāinformē, ja līdzī tiek ņemti mājdzīvnieki.

Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

Silvijas Jaundžeikares veidotā dārza apmeklējums būs gan estētisks baudījums acīm, gan praktisku iemaņu un zināšanu papildināšanas dārzkopībā un kompozīciju veidošanā vērts.

Ideja par dārza ierīkošanu dzima 2010. gadā, kad radās interese par peonijām. Pirmie stādi tika pasūtīti no Holandes, tad Polijas, Itālijas, Francijas, Beļģijas, Čehijas. Vēlāk jau kolekcijas papildināšanai stādi tika iegūti maiņas ceļā no citiem dārzkopjiem tepat Latvijā. Pavisam dārza teritorija aizņem ap 4 ha lielu platību, kur šobrīd savu vietu atradušas vairāk kā 300 peoniju šķirnes, plaša ziemciešu kolekcija. Visa pamatā ir tieši peonijas, kuru ziedēšanas laiks ir visai īss, tāpēc dārza krāšņuma uzturēšanai tiek audzētas rozes, īrisi, dienziendes, hostas, floksi un citas ziemcietes. Piemājas dīķi rotā ūdensrozes.

Tāpat dārzā ir apskatāma plaša koku un krūmu kolekcija.

Paralēli dārza kopšanai Silvija Jaundžekare lasa lekcijas un dalās savās zināšanās daiļdārzniekuursos. Silvija pati atzīst, ka iegūtā izglītība un daudzie diplomi dendroloģijā, daiļdārzniecībā, puķkopībā ir tikai neliela daļa no zināšanu bagāžas, jo lielāko pieredzi dzīvē sniedz prakse, pieredze un eksperimentēšana, jo ne visu var izlasīt grāmatās. Tāpat pie saimnieces uzzināsi, kas ir peoniju ziedūdzens, kuru var izmantot kosmētikā.

Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

Augu kolekciju dārzs "Kalnbudes"

06.06.2021

Šveices tipa koka viesu māju barons fon Budbergs uzcēla 19. gadsimta beigās. Tā ir guļbūve ar daudziem kokgriezumiem. No muižas uz Šveices māju kādreiz veda grantēts ceļš ar rožu stādījumiem abās pusēs. Savā laikā tā bija dzīvojamā māja Vidrižu cieta rūpnīcas strādniekiem. Jau vairāk nekā 20 gadus tā ir neapdzīvota. Tagad garām braucēji to uztver kā pasaku namiņu. Šī ir viena no nedaudzajām šāda tipa celtnēm, kas Latvijā saglabājusies. Ēka iekļauta Eiropas mēroga koka arhitektūras pieminekļu sarakstā.

29.11.2021.

Vidrižu muižas parks aizņem aptuveni 12 ha lielu teritoriju, kas no cilvēka roku veidotā muižas parkā pāriet mežaparkā.

Vidrižu muiža

Muiža divus gadsimtus piederēja Budbergu dzimtai (1726-1920), kura vairākās paaudzēs bija saistīta ar Krievijas cara galmu.

Kungu māja ir celta 19. gadsimta 70.-80. gados. Te barona māsa Marija atvēra pirmo skolu Vidrižos. Otrā pasaules kara laikā ēka tika izpostīta, taču 1944. gada decembrī skola atsāka darbu. Pašlaik muižas ēkā darbojas Vidrižu

Vidrižu muižas ēka. Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

pamatskola. 2000. gadā ēkai veikts kapitālais remonts. Fon Budbergu dzimtas ģerbonis pie skolas ēkas sienas un ģerboņi dzimtas kapenēs ir mākslas pieminekļi.

29.11.2021.

Vidrižu muiža

Netālu no Vidrižu muižas pils atrodas fon Budbergu **dzimtas kapliča**, kas celta 18. gadsimtā. Kapliča ar vārtiem ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis.

29.11.2021.

Vidriži

Pēterkalna Svētavots. Ar to saistās leģenda, kas vēstī, ka cars Pēteris I šeit ir apstājies atpūtināt zirgus un nomazgāt ceļa putekļus.

Vidrižu pagastā atrodas arī vairāki dižkoki: Sleiku ozols (apkārtmērs 6,5 m), Bīriņu ozols (6,1 m), Līču ozols (5,4 m), Lauču ozols (5,2 m) un Igates ozols (5,1 m).

LĒDURGA

Rīga 76 km, Limbaži 30 km, Cēsis 40 km, Saulkrasti 28 km

Lēdurgas novads vai, Indriķa hronikā minēts kā Lēdurgas draudze bija senās Gaujas līvu zemes novads pie Metsepoles zemes robežas. Gaujas līvu zemju dalīšanas sakarā Lēdurgas novads nav pieminēts kā patstāvīga vienība, tādēļ domājams, ka tas atradās Livonijas bīskapam Albertam izlozētajā Turaidas zemes daļā.

Indriķa hronikas tekstā pirmo reizi sakarā ar 1211. gada pavasara notikumiem, kad ridalieši un sāmsalieši izpostīja bīskapam Albertam pakļautās līvu zemes, tai skaitā Lēdurgu. Arī 1223. gada pavasarī sakalieši un ugaunī kopā ar krieviem pēc līvu zemju izlaupīšanas sapulcējās Lēdurgā un devās atpakaļ uz ziemeļiem. Viņus kaujā pie Urēles sakāva Tālavas karavadonis Ramēķis un nogalināja Vīlandes krievu garnizona pavēlnieku Varemāru. Toreiz Lēdurgā dzīvoja somu-ugru ciltīm piederīgie lībieši, kuri tad arī deva daudzus pirmatnējos vietu nosaukumus, no kuriem daudzi saglabājušies līdz mūsu dienām.

Augusts Bīlenšteins jau 1892. gadā izteicis domu, ka Lēdurgas vietvārds cēlies no līvu vārdiem lēd ("lapa") un urga ("neliels strauts" vai "zemiene ar tekošu ūdeni"), no darbības vārda urg- ("plūst", "tecēt").

Lēdurgas apkārtnē ar ūdeņiem patiešām bagāta - teritorijai cauri tek Aģes un Braslas upes, ir daudz ezeru: Aijažu, Salas, Melnezers, Aunīškalna, Melnais, Aģes, Knīderu dzirnavu un Lēdurgas dzirnavu ezers.

Ar Lēdurgu saistītās personas:

- **Garlībs Merķelis** (1769-1850) – apgaismotājs, rakstnieks
- **Jūlijs Lācis** (1892-1941) – žurnālists, rakstnieks, sabiedrisks darbinieks
- **Mārtiņš Liepa** (1874-1953) – rakstnieks, žurnālists
- **Valda Mora** (1902-2001) – dzejniece
- **Jūlijs Vistucis-Aģinieks** (1839-1909) – skolotājs, žurnālists
- **Paula Baltābola** (1891-1978) – aktrise
- **Eduards Brēms** (1802-1879) – ārsts

- **Hugo Legzdīņš** (1903-2004) – jūrnīeks, zemūdens “Ronis” komandieris, rakstnieks.

Lēdurgas baznīca

No 13. gadsimta līdz pat 19. gadsimta 30. gadiem Lēdurga bija vienā draudzē ar Turaidu. Tagadējā baznīca būvēta 1767.-1772. gadā, un šie skaitļi iekalti tās pamatakmeņos.

Baznīca uzcelta vietā, kas agrāk saukta par Maiņkalnu un apkārtnes iedzīvotājiem kalpojusi par tirgus laukumu 4 ceļu krustojumā. Baznīcu projektējis un būvējis mūrniekmeistars Bernhards Joahims no Švarcvaldes. Pēc 5 gadu būvniecības, 1772. gada 2. septembrī jauno dievnamu iesvētījis ģenerālsuperintendents Lange, par ko liecina uzraksts ‘1767 den 10 Juli aufgefunden, 1772 den 2 September eingeweiht’ baznīcas pamatakmeņos.

Dievnams lauku draudzei bija neparasti grezns, un vēl mūsdienās tas ir viens no ievērojamākajiem vēlīnā baroka laika pieminekļiem Vidzemē. Apliecinājums tam ir greznais altāris un rokoko stilā veidotā kancele.

Ķieģeļu sienas, kas pārsegta ar koka buru velvēm veido plašu telpu ar 600 apmeklētāju vietām. Baznīcā uzstādītas E. Martina 1902. gadā būvētās divu manuāļu ērģeles. Baznīcas interjeru grezno divi kroņlukturi, vienu no tiem ir dāvinājis pirmais brīvvalsts prezidents Kārlis Ulmanis.

Lēdurgas baznīcā par mācītāju kalpojis Garlība Merķeļa tēvs Daniels Merķelis.

Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

Lēdurgas baznīca

Pie baznīcas ieejas vārtiem aplūkojams tēlnieka Kārļa Baumaņa veidotais **piemineklis Lēdurgā dzimušajam rakstniekam un apgaismības ideju iedzīvinātājam Garlībam Merķelim.**

Lēdurgas skola dibināta 1871. gadā. Pirmais skolotājs četrklasīgajā pamatskolā bijis Jūlijs Vistucis, kas pazīstams arī kā literāts ar pseidonīmu Agīnieks, apglabāts Upeskalnu kapos. Godinot apgaismības ideju paudēja Garlība Merķeļa piemiņu un viņa dzimtas devumu, Lēdurgas skolai 1998. gadā piešķirts nosaukums - Lēdurgas Garlība Merķeļa pamatskola.

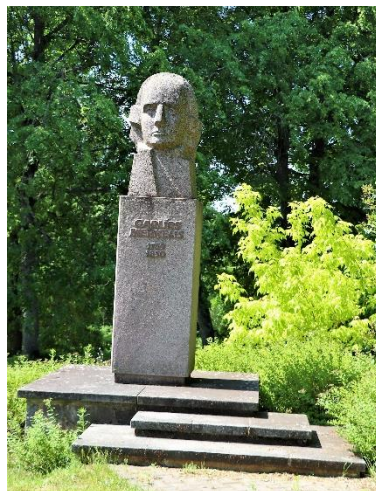

Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

1871. gadā izveidojās Lēdurgas dziedāšanas biedrība, kurā piedalījās dziedātāji arī no apkārtnējiem pagastiem. Dziedāšanas biedrības biedri un citi aktīvistu 1902. gadā nodibināja Lēdurgas Saviesīgo biedrību, pie kuras 1913. gadā

dibināta bibliotēka. No šī laika lēdurdziešiem ir pieejami bibliotēkas pakalpojumi.

Savukārt **Lēdurgas muiža** ir tikusi mantota un pārpirkta, bet no 19. gadsimta vidus atkal piederējusi Kampenhauzenu dzimtai. Muižas ēka diemžēl nav saglabājusies, bet vēsturiskie fakti liecina par to, ka tā ir celta 19. gadsimta 60. gados tā dēvētā Šveices vasaras mājas stilā – koka guļbūve ar barokālām iezīmēm. Pie Lēdurgas muižas bija iekopts skaists parks ar terasēm, kuras savienoja **sarkanu ķieģeļu kāpnes**, kas ir saglabājušās līdz mūsdienām.

Pirmais zemes plāns muižas parkam veidots un iespiests 1689. gadā. Parkā agrākos laikos tika rīkotas zaļumballes, un, saglabājot tradīcijas, 1972. gadā parka teritorijā tika uzcelta Lēdurgas brīvdabas estrāde. **Muižas parks** ir vietējās nozīmes aizsargājams dabas piemineklis.

06.06.2021.

Lēdurgas dendroparks

➤ <http://www.ledurgasdendroparks.lv/>

Lēdurga, Siguldas novads, +371 26 395 349; +371 25 549 747,
info@ledurgasdendroparks.lv

*Darba laiki (aprīlis-oktobris): II, III, IV: 10-18, V, VI: 10-19, VII: 10-17. Ekskursijas un apmeklējumu ārpus darba laika iepriekš jāpiesaka. Ieejas biļešu cenas (norēķini skaidrā naudā) (2021): **3 EUR**, (pensionāriem, skolēniem, studentiem **2 EUR**, grupa, sākot no 10 personām: **2 EUR**, ģimenēm (2 pieaugušie un 1-3 skolēni) **5 EUR**).*

Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

Ziemeļvidzeme ir platība ar bargāko un kontrastaināko klimatu: ziemas aukstākas ar noturīgāku salu, vasaras mēreni karstas un ar lielāku nokrišņu daudzumu, salīdzinot ar visu Latviju. Un, lūk, šajā vietā paralēli kolhoza “Lēdurga” dārznieka darbam 1973. gada pavasarī Arvīds Janītens saimniecības maz izmantotā tīrumu, meža un pārpurvotu pļavu platībā sāk stādīt kokus, krūmus un ziemciešu puķes. Visu, kas Lēdurgā var augt. Mēģinot, zaudējot, iegūstot un mācoties no savām un citu kļūdām.

Ap 1993. gadu Nacionālā botāniskā dārza dendrologi profesora R. Cinovska vadībā Lēdurgas dendroparkā konstatēja 939 koku un krūmu sugas, pasugas, varietātes un šķirnes. Domājams, ka tas nav viss un tagad taksonu skaits varētu pārsniegt tūkstoti. Lielākais nevalstiskas cilmes kokaugu krājums Latvijā. Lēdurgas dendroparks ir viena cilvēka mūža darbs, ilgu laiku bez

pastāvīgiem palīgiem un pa laikam nesaprasts un apšaubīts. Ap 1999. gadu A. Janitenam parka uzturēšanas darbos sāk palīdzēt Karoļa Treja ģimene un turpina parka apsaimniekošanu līdz 2011. gadam.

Veselu gadu parks bija bez saimnieka. 2012. gada nogalē Krimuldas novada domē tiek pieņemts lēmums izveidot Lēdurgas dendroparku par Krimuldas novada struktūrvienību un 2013. gada februārī tiek atjaunota parka darbība.

Gadu gaitā Lēdurgas Dendroparks kļuvis par dabas un kultūrvēsturisku aizsargājamu objektu. To apmeklē tūkstoši bērnu un pieaugušu tūristu un interesentu. Šeit atrodams neizsmeļams materiāls kokaugu pētniekiem, jo Lēdurgā sekmīgi aug un pārziemo daudz Ziemeļvidzemē neizturīgu kokaugu sugu un šķirņu.

Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

Lēdurgas Dendroparkā, saskaņā ar tā attīstības plānu, 2020. gada pavasarī uzstādītas gaismas laternas. Marta mēneša izskaņā Lēdurgas Dendroparkā tika ievilkta elektrība līdz Mudurgas dižakmenim un uzstādītas gaismas laternas. Projektu realizēja SIA "JR Būve". Šī projekta realizācija dos iespēju rīkot pasākumus un vakara koncertus dabā, kā arī apmeklētājiem būs iespēja izbaudīt parka burvību vakara stundās.

Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

Parka teritorijā atrodas arī **Mudurgas Dižakmens**. Tas ir 1,95 m augsts, 4,3 m garš, tā perimetrs – 13,5 m, tilpums 14 m³. ASV zinātnieki pētījuši Mudurgas dižakmeni, un 2004. gadā parka apsaimniekotāji saņēmuši ziņu, ka akmens Saules gaismu ieraudzījis pirms 15300 gadiem ledāju kušanas laikā. Akmens atrodas āderu krustpunktā un ar to saistīti dažādi nostāsti.

01.07.2021

Lēdurgas dendroparks

Lēdurga

IGATE

Igate ir apdzīvota vieta Limbažu novada Vidrižu pagastā. Izvietojusies pagasta ziemeļos Igates upes krastos pie autoceļa P9 7 km no pagasta centra Gravām, 16 km no novada centra Limbažiem un 70 km no Rīgas.

Apdzīvotā vieta izveidojusies pie bijušās Igates muižas (Idsel) pils. Vēstures avotos pirmoreiz minēta 1455. gadā, kad Idsels Dideriks Fītingofs ciemu un muižu pārdeva Pēterim fon der Borham. Igates pilī ierīkota viesnīca, Igates magazinā (celta 1868. gadā) – etnogrāfisko priekšmetu kolekcija. Netālu no Igates Melngailos atrodas Emiļa Melngaila memoriālais muzejs. Igatē atrodas pirmais konsekrētais ekumēniskais dievnams Latvijā – Igates Svētā Jāņa Kristītāja un Svētās Marijas Magdalēnas baznīca.

Andrusu ģimenes etnogrāfiskā kolekcija

Magazīna, Īgate, Vidrižu pagasts, Limbažu novads, +371 29 320 222

Andrusu ģimenes senlietu un etnogrāfiskā kolekcija izveidojās vairāku kuriozu apstākļu sakritības dēļ. Pirmkārt jau pateicoties Alfrēda Andrusa aizrautībai ar novada vēstures izzināšanu, arheoloģiju jau no skolas laikiem. Pateicoties gan sava paša atradumiem, gan nopirktām, gan vienkārši uzdāvinātām, personiskā kolekcija diezgan ātri auga un visai īsā laikā bija aizpildījusi, gan mājas bēniņus, gan tēva garāžu.

Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

Senlietas ar katru brīdi nāca klāt arvien vairāk un vairāk, līdz kādu dienu tēvs Artūrs Andrus Alfrēdam jokoļot uzjautāja, kad beidzot viņš atbrīvošot garāžu no sava lūžņu muzeja. Šis nejaušais tēva jautājums, lika aizdomāties par īsta muzeja izveidi. Un tā sagādījās, ka tajā laikā arī kolhozam vajadzēja izcelties un izveidot darba slavas muzeju, ko Alfrēds Andrus arī uzņēmies izveidot un iekārtot. To laiku sociālistiskajā sacensībā ieguvuši pirmo vietu un kolhoza priekšsēdētājs Valdis Andersons atvēlējis senlietu kolekcijai veco mūra klētiņu – bijušo magazīnu. Un tā kopš 1976.gada apmeklētājiem durvis vērā ģimenes privātkolekcija, kas nu jau ir izaugusi par milzīgu senlietu krātuvi.

Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

Kolekcijas kodols ir mantas no Andrusu ģimenes, daudz eksponātu ir savākti no tuvējās apkārtnes, Vidzemes un arī pārējiem Latvijas novadiem. Gan etnogrāfiskie priekšmeti, sadzīves lietas, darba rīki, dokumenti un fotogrāfijas, laikraksti, grāmatas, kā arī dažādas greznumlietas un ieroči, kas var būt datējami ar 4. gadsimtu.

Kopējais krājumu apjoms šobrīd nav zināms pat pašam Alfrēdam Andrusam, bet tas sniedzas daudzos tūkstošos vienību. Daudziem kolekcijas priekšmetiem mūsdienā cilvēks vairs nezina pat nosaukumu, taču katram no tiem ir sava stāsts, ko kolekcijas saimnieks ar prieku izstāstīs.

06.06.2021

Andrusu ģimenes etnogrāfiskā kolekcija

Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

Melngaiļa sēta

<https://limbazi.lv/kultura/muzeji>
<http://www.visitlimbazi.lv/lv/>

Tālrunis: +371 26848384
"Melngaiļi", Vidrižu pagasts, Limbažu novads

Atvērts no 2.maija līdz 31.septembrim: Svētdienās, pirmdienās – slēgts, O., T., C., P. un S. no 10.00 līdz 18.00. Muzeju iespējams apmeklēt arī ārpus oficiālā darba laika, iepriekš piesakoties e-pastā: melngaila_muzejs@limbazi.lv. Ieejas maksa: pieaugušajiem 1,00 eiro, skolēniem, studentiem un pensionāriem 0,50 eiro, ģimenei ar nepilngadīgiem bērniem 1,50 eiro.

Muzejs nav pieejams, jo notiek rekonstrukcija

Kultūras izglītības centrā "Melngaiļa sēta" izvietotas pastāvīgās ekspozīcijas par Emiļa Melngaiļa dzīvi un darbību, rakstnieku un pedagogu Leonu Paegli, dzejniecēm Austru un Rūtu Skujiņām un zemūdenes "Ronis" kapteini, Trīszaigžņu ordeņa kavalieri Hugo Legzdiņu. Muzejā aplūkojama arī Vidrižu pagasta kolhoza istaba - padomju laikiem veltīta izstāde un izstāde par Vidrižu pagasta un skolu vēsturi.

06.06.2021.

Melngaiļa sēta

IGATES PILS

➤ <http://www.igatespils.lv/>

Par Igati pirmās ziņas ir no 1455. gada, kad Dītrihs fon Fītingfofs to pārdeva Pēterim fon der Borham, bet pēc desmit gadiem Rīgas arhibīskaps muižu ar dzirnavām "uz mūžīgiem laikiem" izlēņoja savam svainim Turaidas fogtam. "Mūžība" gan beidzās 1512. gadā, kad Jurgens Lode ar mātes svētību īpašumu pārdeva Rozenam.

Vēl pēc dažiem gadsimtiem un īpašniekiem muižu nopirka barons fon Pistol Kors. Pils būvēta 1880. gadā neorenesanses stilā pēc eklektisma arhitekta Rūdolfa Cirkvica (1857-1926) projekta.

Pēc jaunās kungu nama uzcelšanas diezgan kardināli mainījās ne tikai centra apbūves izskats, bet arī tā kompozīcija.

Jaunbūves celšanas laikā vai arī neilgi pēc tam tika nojaukta iepriekšējā, nelielā kungu māja, kas atradās galvenā pagalma pretējā pusē, bloķējoties ar saimniecības ēkām. Vecās guļbūves ēkas vieta palika neaizpildīta, līdz ar to pagalms ZR virzienā *izstiepās* divreiz lielāks. Jaunā ēka novietojās pagalma DA malā, precīzi saglabājot asējumu ar iepriekšējās galvenās ēkas novietojumu. Tādējādi veidojās it kā vecās struktūras spoguļattēls.

Kungu nams bija *iesēdināts* dziļāk parkā, distancējoties arī no saimniecības ēku kopas un daudz tuvāk dzirnavu uzpludinājumam. Līdz ar to tika iegūtas papildus ainaviskās kvalitātes. Palielinoties pagalma laukumam bija iespēja realizēt jaunas apzaļumojuma un labiekārtojuma koncepcijas. Tas deva arī iespēju izveidot lielu, ovālas formas zālāju.

Ēka tagad veiksmīgi eksponējās arī pret netālu ejošo lielceļu uz Limbažiem, ļaujot to ceļiniekiem aplūkot pāri dzirnavu ezeriņam.

Barons Pistolkorss dzīvoja Bīriņos, bet nopirka Igati savam dēlam, kurš dzīvoja Vācijā un bija liels dzīru mīļotājs – katru vakaru rīkoja draugiem viesības un aizrāvās ar kāršu spēlēšanu. Tēvam tas nepatika, tādēļ viņš centās atvilināt dēlu šurp, cerībā, kas tas pārtrauks bohēmisko dzīvesveidu. Taču tā nenotika – arī šeit jaunais barons atrada sev atbilstošus draugus, un Igates pilī vienā laidā notika

uzdzīvošana. Taču, uzzinājis, ka tēvs taisās ciemos, dēls gan laikus atcēla svinības. Drīz gan dēlam apnika dzīve tēva uzraudzībā un viņš devās atpakaļ uz Vāciju.

Nākamā pils īpašniece bija baronese Egle, kas bijusi ļoti sirsnīga un pret padotajiem izturējusies laipni un gādīgi.

1934. gadā pili iegādājās Latvijas bērnu palīdzības savienība un ierīkoja tajā internātu, ko 1940. gadā pārveidoja par bērnu namu. 1976. gadā tas tika likvidēts. 1972.-1996. gadā pils atradās Lauksaimniecības ministrijas pārziņā. 20. gadsimta 70. gados pilī bija ierīkota patversme kodol kara gadījumam.

Kopš 1996. gada pils pieder Valsts nekustamā īpašuma aģentūrai. Tagad iekštelpas ir atjaunotas. Pagrabstāvā ierīkota jauna sauna, senču pirts, mūsdienīgs baseins un biljarda telpa. Otrajā stāvā atrodas banketu zāle, virtuve, atpūtas telpas, konferenču un svinību zāle. Otrajā un trešajā stāvā ierīkotas telpas viesu naktsmieram.

Muižas apbūvē iekļaujas **klēts ar lieveņa arkādi**, **stallis** ar līdzīgu arkādi un kučiera dzīvokli vienā ēkas galā. Attālāk **alus brūzis** (1891) un **kūtis** – vairākas ēkas, kas veido taisnstūrveida pagalmu. Apbūvi papildina **parks** un **dīķis**, kā arī **dzirnavas** (20. gadsimtā 30. gadi).

06.06.2021.

Ilgates pils

Spēkozoli

➤ <https://spekozols.lv/spekozolu-pargajiens/>

Medņi, Vidrižu pagasts, Limbažu novads, Waze: Brīvdienu māja Medņi, viss par spēkozola jautājumiem: +371 26 380 555

Koku, tāpat kā cilvēku, var iepazīt tikai tiekoties un pavadot kopā laiku. Lai sajustu latviešu svētāko koku - ozolu spēku, saņemtu viņu enerģiju, iedvesmu un mieru piedāvājam doties Spēkozolu pārgājienā Vidrižu pagasta brīvdienu mājā Medņi. Pārgājiens ietver astoņus atšķirīgus, gan laukā, gan neskartā dabā upmalā un mežā augošus ozolus, kuru vecums ir no 150 līdz 250 gadiem, akmeņaino un līkumaino Aģes upi, Sidraba bērzu birzi, jauno trejdeviņu ozolu Spēkozolu birzi, Gudrības akmeni, Jaunos mežozolus, kā arī divus otrā pasaules kara meža bunkurus, saimnieku ģimenes slēptuvi.

Pārgājiena laikā varēsiet vērot savvaļas zvērus un putnus, kā arī uzkāpt ozola galotnē un no lādes paņemt savu Spēkozolā kāpēja apliecību. Pārgājiena lielā loka garums ir 3,0 km no kuriem 2,0 km ved pa laukiem un dabīgām pļavām, bet 1,0 km pa tipisku Latvijas skuju un lapu koku mežu un izcirtumu. Īsāks un vieglāks ir pārgājiena mazais loks, kas ved pa laukiem, tīrumiem un mežmalu. Ieskaistot objektu apskates laiku, nesteidzīgs pārgājiens pa garo loku aizņem apmēram 2 stundas. Pārgājiena apskates punkti ir marķēti, taču nepieciešama arī karte, kuru atradīsiet pārgājiena sākumā pie Medņu mājām (sekojiet norādēm pārgājiena aprakstā pie iebrauktuves Medņos). Ja pārgājiens patiks, aicinām atstāt ziedojumu tā uzturēšanai. Iesakām vilkt pārgājiena apavus, jo šī nav ne taka, ne laipa, bet gan pārgājiens brīvā dabā.

Spēkozolu birzs. Turpinot mūsu senču tradīcijas, veidot līdzsvarotu pasauli ap sevi un savas „Medņu” viensētas 200 gadskārtā, saimnieki nolēma atstāt dabas mantojumu nākamajām paaudzēm un vienā no „Medņu” plavām, mežmalā uzsākt stādīt jaunu ozolu audzi „Spēkozolu birzi”. Pēc skaistas līgošanas, 2011. gada 24. jūnijā, Jāņu dienas pusdienas laikā, krietnā radu un draugu pulkā tika iestādīti pirmie deviņi ozoli.

“Mums, pirmo ozolu stādītājiem, “Spēkozolu birzs” jau ir kļuvusi īpaša. Šī kļūst par skaistu vietu, kur atpūties, sakārtot domas, nomierināt prātu un uzrunāt Dievu.”

Jaunā birzs ir iekļauta “Spēkozolu pārgājiena” maršrutā, ir viens no Pasaules skautu kustības (WOSM) “Messengers of Peace” skautu labo darbu projektiem, kā arī 2015. gadā startēja kā projekts “Apjok Spēkozolu birzi” kolektīvajā ieguldījumu platformā Projektu banka.

Spēkozoli
Igate

06.06.2021.

Lādezers

LAUKU SAIMNIECĪBA “DĪRIĶI”

Dīriķi, Limbažu pagasts, Limbažu novads, +371 26 324 569.

Saimniecības apmeklējums iepriekš vienojoties, lūgums informēt, ja līdzī tiek ņemti mājdzīvnieki. Ieejas maksa vienojoties ar saimnieku.

Saimniece lauku mājas Dīriķos ir mantojusi no saviem vecākiem. Sākumā pārnākot uz dzīvi lauku īpašumā pamata nodarbošanās bija lopkopība, tomēr ar laiku radās vēlme iekārtot dārzu savam priekam un atpūtai. Izvēle par labu bija peonijām. Vēlāk dārzs un augu dažādība tika paplašināta. Šobrīd dārzā var apskatīt gandrīz 300

Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.

šķirņu peonijas, ap 70 hostu šķirnēm, no kurām vairākas ir retums Latvijas dārzos. Tāpat ir liela koklilliju, hortenziju un skujeņu kolekcija.

Saimniecības apmeklējums būs interesants arī bērniem, jo ir apskatāmi un apmīļojami dažādu šķirņu truši, varēs no rokas pabarot dambriežus. Tāpat ir apskatāmi pāvi, fazāni, baloži. Bērniem īpaši mīļš ir sivēns.

Dārzā nereti tiek veiktas foto sesijas un ir pieejama piknika vieta.

Foto: Ilmars Kukurs, 20.06.2020.
11.06.2021.

Lauku saimniecība "Dīriķi"

LIMBAŽI

➤ <http://www.limbazi.lv/> – Limbažu novada pašvaldība

Rīga 87 km

➤ <http://www.visitlimbazi.lv/> – Limbažu tūrisma informācijas centrs

* Iedzīvotāju skaits: 7393

* Pilsētas platība: 8,994 km²

* Pilsētas tiesības kopš 1385. gada.

* Nacionālais sastāvs: latvieši 87%, citas tautības tautības 13%

Limbaži – izsenis bijusi, kā viens no Livonija amatniecības un tirdzniecības centriem, kas gan nozīmes, gan teritorijas un apdzīvotības ziņā atpalikusi tikai no Rīgas. Pilsēta, kurā dzimst sudrabs, kā rota, pilsēta, kurā var izbaudīt Vidzemes seno garšu, gan acīm, gan garšu kārpīnām. Pilsēta, kurai mūsdienās nav ūdensceļu, līdz pat 16.gadsimtam bija sasniedzama ar kuģiem.

Limbažu novada Tūrisma informācijas centrs

Torņa iela 3, Limbaži

+371 64 070 60, +371 28 359 057; tic@limbazi.lv

<http://www.visitlimbazi.lv/>

Simboli

Limbažu pilsētas ģerbonis

Limbažu ģerbonim ir līdzība ar Rīgas ģerboni. Limbažu ģerboņa sudraba laukā attēloti atvērta pils vārti ar diviem torņiem un kupolu starp tiem. Starp abiem torņiem novietoti

divi bīskapa ziļi, virs tiem senākajos zīmogos un ģerboņa attēlos redzama bīskapa galva. Sakrustoti bīskapa ziļi bija Rīgas arhibīskapa sena heraldiska zīme. Limbažu ģerbonī tie simbolizēja ne tikai arhibīskapu kā pilsētas feodālo senioru, bet arī Limbažu vietu arhibīskapa valstī. Līdzīgi Rīgas ģerbonim zem paceltajiem vārtu režģiem redzama kronēta lauvas galva - namsaimnieku simbols. Rīgas ģerbonī to sāka attēlot 14. gadsimtā kā rīdnieku zīmi pēc cīņām ar Livonijas ordeni. Atšķirīgi ir vārtu veidojumi abos ģerboņos - ar laiku Rīgas vārtu torņus sāka attēlot smailus, bet Limbažu - nedaudz noapaļotus.

Limbažu pilsētas karogs

Limbažu pilsētai kopš 1993. gada ir savs karogs. Tas sadalīts divās vienāda platuma horizontālās joslās; augšējā - sarkana, apakšējā - sudraba. Karoga centrā ir Limbažu pilsētas ģerbonis.

Limbaži ir viena no vecākajām Latvijas pilsētām. Limbažu pilsēta izveidojusies pacēlumā, ielejveida padziļinājumā atrodas Limbažu Lielezers. Limbažu Lielezers veidojies ledus laikmetā ledus strēlēm virzoties un izgraužot iežus. Ezers stiepjas tādā virzienā, kādā virzījies ledājs. Ezeru ieleja - Limbažu Lielezers un Dūņezers, netālais jūras tuvums - te atrodami tādi topogrāfiskie apstākļi, kādi bija vajadzīgi seno primitīvo un viduslaiku apcietinājuma vietām. Jūras tuvums ir svarīgs ģeogrāfiskais fakts, kas sekmējis Limbažu rašanos un pastāvēšanu. Svētupe, kas iztek no Dūņezera, tagad ir neliela upīte ar līkumainu gaitu un lielu kritumu, senatnē Limbaži uzturējuši sakarus ar jūras krastu un piedalījušies jūras tirdzniecībā.

Limbažu vēsture

Vēl pirms krustnešu ienākšanas zemju teritorijās, kuras pie Baltijas jūras apdzīvoja kurši, līvi (lībieši, kā tos dēvē vidzemes pusē), tagadējo Limbažu pilsētas teritorijā senatnē bijusi Metsepoles lībiešu novada pils - Lemisele (arī Lemiselle, no lībiešu val. - plaša sala meža purvā) ar ciemu. Tolaik te bijis svarīgs tirdzniecības centrs, jo ar jūras kuģiem pa Svētupi un Dūņezeru uz šejieni braukuši arī svešzemju tirgoņi.

Ar krustnešu ienākšanu šajās teritorijās 13.gs sākumā un teritoriju pakļaušanu, svarīgi bija izveidot un nostiprināt atbalsta un aizsardzības punktus. Literatūrā atrodamas norādes, ka bīskaps Alberts 1223. gadā sev cēlis pili Limbažos, līdz ar to Limbažu pilsētas izveidošanās saistāma ar Rīgas arhibīskapa pils celtniecību un šis gads tiek uzskatīts par pilsētas dibināšanas gadu, kaut gan Latviešu Indriķa hronikā par to gan nekas nav teikts.

Simts gadu laikā, šeit izveidojās nozīmīgs tirdzniecības un amatniecības centrs, Limbaži kļuva par Hanzas savienības locekli un plašu, pārsvarā latviešu apdzīvotu saimniecisko centru. Uz šejieni pēc iekšzemes precēm - medus, vaska, kokmateriāliem, ādām, labības - brauca kuģi no Lībekas, Visbijas, Kopenhāģenas un citām attālākām vietām. 1385. gadā Rīgas arhibīskaps Johans IV dāvināja zemes gabalu pilsētas tālākai izbūvei, oficiāli piešķirot pilsētas tiesības, nocietināja to ar mūriem un aizsarggrāvjiem. Tolaik pilsētas tirgus laukumā atradusies Sv. Labrenča baznīca, ģilžu nams (trim ģildēm) un rātsnams. Dzīvojamo ēku skaits tiek minēts ap 400, bet iedzīvotāju skaita ziņā pilsēta atpalikusi tikai no Rīgas.

Katru gadu Sveču dienā Lemiselē uz 17 nedēļām ieradās Rīgas arhibīskaps ar galmu, bet Vasarsvētkos šeit risinājās "vasaļu dienas", kur notikusi vasaļu savstarpējā tiesāšanās un apspriedes. Šajā laikā pilsētā uzturējušies ap 20 000 cilvēku, un pilsētniekiem tā bijusi laba iespēja nopelnīt. Bez tam pilsētā ik gadus notika 3 lieli gadatirgi.

Līdz ar lielo cilvēku pieplūdumu no Rietumeiropas tika ievazātas slimības, tādēļ jau 1392. gadā līdzās pilsētai uzcēla slimnīcu spitālīgo, bet 100 gadus vēlāk - arī venerisko slimību ārstēšanai. Slimniekus apkopušas Sv. Annas sieviešu klostera mūķenes. Pilsētā darbojās arī franciskāņu baskāju vīriešu klosteris.

Svētupe bija kuģojama upe un 14-15. gadsimtā pateicoties tradicionālajai zivju tirdzniecībai vieta bija pazīstama visā Z-Eiropā kā 'RENGU galvaspilsēta'.

16. gadsimtā sākumā pilsētas kā tirdzniecības centra nozīme mazinājās, jo sakarā ar Svētupe un Dūņezera aizsērēšanu tā vairs nebija sasniedzama kuģiem, un līdzšinējās novadā ražoto preču eksporta funkcijas lielā mērā pārņēma Rīga un Salacgrīva. Bez tam pilsētu cita pēc citas piemeklēja dažādas nelaimes. 1558. gadā to nodedzināja Jāņa Briesmīgā karaspēks, 1567. gadā to pašu izdarīja zviedri, bet 1575. gadā atkal krievi. Pēc atkārtotas pilsētas ieņemšanas 1602. gadā. zviedri galīgi nopostīja pilsētu un tās nocietinājumus, kurus pēc tam vairs neatjaunoja.

Pēc nostāstiem, ap šo laiku kāds zviedru mācītājs nejauši izdzirdētos vārdus "Limba" un "āži", salicis kopā, domādams ar to vietas nosaukumu, un tā esot cēlies pilsētas pašreizējais nosaukums.

1621. g. Zviedrijas karalis Gustavs Ādolfs Limbažu pili uzdāvināja Rīgas pilsētai. Nebūdamā ieinteresēta citu pilsētu attīstībā, Rīga uzspieda limbažniekiem

dažādus ierobežojumus, kas traucēja pilsētas izaugsmi. Neraugoties uz to, pilsētiņa tomēr mazliet atspirga. 17. gadsimtā beigās te jau bija 44 dzīvojamās ēkas, 2 krogi, skola un baznīca.

Kopš 1693. gadā Limbažu skolā mācības notika arī latviešu bērniem. Zviedru laiki beidzās, sākoties Ziemeļu karam, kad Vidzemē iebruka grāfa Šeremetjeva vadītie krievu karapulki. Nopostījuši Alūksni, Cēsis, Raunu, tie meklējuši arī Limbažus, taču lielās miglas dēļ tā arī nav atraduši un secinājuši, ka tādas pilsētas nemaz neesot, ko darījuši zināmu arī Krievijas ķeizaram Pēterim Lielajam.

1747. gada ugunsgrēkā pāris stundu laikā nodega visa pilsēta, neskarot tikai 4 ēkas. Kaut arī pilsēta tika atjaunota, tās turpmākā attīstība bija gausa. Pilsētas vēsturiskais centrs saglabājis ielu plānojumu, kurš izveidojies 1385. gadā pēc aizsargmūra uzbūvēšanas. Lielākā daļa pašreizējās vecpilsētas apbūves veidojusies 18., 19. gadsimtā beigās. Aktīvāka saimnieciskā rosība sākās 1877. gadā, kad ar likumu Limbažus atbrīvoja no līdžšinējās pakļautības Rīgai.

1876. gadā Limbažos nodibinājās vecākais uzņēmums, kas vairākām pilsētnieku paaudzēm nodrošināja darbu - A. Tīla cepuru fabrika un vilnas vērptuve (vēlākais "Limbažu filcs"). 1913. gadā to pārveidoja par Beļģijas akciju sabiedrību ar direktoru rīkotāju J. Husmani. Pēc Baumaņu Kārļa ierašanās no Pēterburgas 1882. gadā, aktivizējas pilsētas sabiedriskā dzīve. Tika nodibināta Limbažu saviesīgā biedrība un izveidota pirmā pilsētas bibliotēka. Pilsētā darbojās vairākas izdevniecības, lielākā no kurām bija 1901. gadā atvērta K. Paucīša tipogrāfija (darbojās līdz 1953. gadam).

Pēc Pirmā pasaules kara gadu panīkuma, saimnieciskā un kultūras dzīve Limbažos atjaunojās ar jaunu spar, tomēr, tāpat kā pirms kara, tā bija neliela Valmieras apriņķa pilsētiņa, kuras iedzīvotāju galvenā nodarbošanās bija tirdzniecība un amatniecība. Limbažu attīstību veicināja 1934. gadā izbūvētā Rīgas-Limbažu dzelzceļa līnija. 1936. gadā atklāja jauno slimnīcu (50 vietas), bet 1939. gadā - Vienības namu. Otrā pasaules kara laikā, atkāpjoties vācu armijai, 1944. gadā tika nopostīts dzelzceļš. To atjaunoja tikai 10 gadus vēlāk.

Strauja pilsētas izaugsme sākās pēc 1967. gada, kad izveidoja Limbažu rajonu un pilsētā sākās intensīva celtniecība. Ar barakām aizņemto Stacijas ielas rajonu apbūvēja ar tipveida piecstāvu dzīvojamām ēkām. Individuālā būvniecība koncentrējās Rīgas un Alojas šoseju virzienos. 70. gadu sākumā aizsākās savrupmāju celtniecība Kaupiņciemā.

Par galveno saimniecības nozari pilsētā kļūst rūpniecība, bet par lielākajiem pilsētas uzņēmumiem līdzās "Limbažu filcam" kļuva pienotava, mežrūpniecības saimniecība un "Lauktechnika".

Maiznīca "Lielezers"

<https://www.lielezers.lv/>, Stekļi, Limbaži, Limbažu novads, veikala darba laiks I-VII : 7-15.

Ekskursijas šobrīd nenotiek.

Maiznieka roku apmīļotas top dažāda veida rudzu, saldskābās un kviešu maizes, kā arī konditorejas izstrādājumi. Salinātā rudzu maize, ko cep tieši uz klona un bez tumšā iesala, ir ieguvusi Eiropas Savienības garantēto tradicionālo īpatnības sertifikātu.

Maiznīcas "Lielezers" darbību uzsāka 1991. gadā, kad divi kurzemnieki Normunds un Lāsma Bomji izlēma veidot savu uzņēmumu, kurā īstenotu pie maiz-

niekmeistara Alberta Blumberga gūtās zināšanas un pieredzi. Pēc ilgiem meklējumiem par īsto vietu jaunajai maiznīcai, tika izvēlēta tā laika kolhoza "Lādezers" maizes ceptuve Limbažu pusē. Maiznīca "Lielezers" tika dibināta 1991. gada jūnijā. Jaunajā uzņēmumā tajā laikā strādāja 16 darbinieki.

Pirmajos darbības gados maiznīcā cepa tikai rupjmaizi un saldskābmaizi. Tās arī ir maiznīcas lepnums, kuras gatavotas pēc ilgas un darbietilpīgas tehnoloģijas un, kuru vērtība pielīdzināma visaugstākās klases konjakiem.

Garants augstajai maizes kvalitātei un neatkārtojamai garšai ir:

- pašu dzirnavās maltie milti no Latvijā audzētiem rudzu un kviešu graudiem;
- plaucējumi, kas diennakti nogatavināti pašu darinātajos apsēs koka kubliņos un raudzēti ar ieraugu;
- ilggadīga pieredze un meistarīgs roku darbs visā maizes tapšanas procesā.

Dažus gadus vēlāk tika uzsākta dažādu baltmaizes veidu ražošana. No 2012. gada aprīļa pircējiem tiek piedāvāti arī konditorejas izstrādājumi.

Šobrīd uzņēmumā strādā ap 110 cilvēku, no tiem 2 maiznieku meistari un 7 maiznieku zēļi. 90% no visiem darbiniekiem maiznīcā strādā jau vairāk nekā 10 gadus. Maizes kvalitātes apliecinājums ir arī daudzie iegūtie apbalvojumi dažādās pārtikas izstādēs un konkursos.

Maiznīca "Lielezers"

Limbažu pilsdrupas

Par mūra pils uzcelšanas laiku konkrētas ziņas nav saglabājušās, tomēr pēc vēsturnieka J. G. Arnta domām tas noticis pēc līvu pils nodedzināšanas 1223. gadā. Tā atradās pakalnā iepretī līvu pilskalnam Ķezberkalnā pie ielejas starp Lielezeru un Dūņezeru austrumu nogāzes. Zināms, ka Livonijas pilsoņu kara laikā pili ieņēma Livonijas ordenis un 1318. gadā Rīgas arhibīskaps Romas pāvestam sūdzējies, ka ordenis Limbažu pili (Leviesel) neatdodot. 1360. gadā Rīgas arhibīskapam Fromholdam izdevās atgūt savu Lemzeles pili (Lemselle, Lemmeselle). Kopš 1385. gada, kad arhibīskaps piešķīra Limbažiem pilsētas tiesības, pilī uzturējās fogts (Stiftsvogt), kas sprieda tiesu, ievāca nodokļus un piedalījās Limbažu rātes sēdēs ar veto tiesībām. Katru gadu Sveču dienā pilī uz 17 nedēļām (no februāra līdz maija beigām) ieradās Rīgas arhibīskaps ar galmu. Vasarsvētkos šeit risinājās "vasaļu dienas", kur notikusi arhibīskapa vasaļu savstarpējā tiesāšanās un apspriedes. 1531. gadā bruņniecības sanāksmes pārcēla uz Miķeļiem.

1558. gadā Livonijas kara laikā pili ieņēma un pilsētu nopostīja Ivana IV karaspēks, jau 1560. gadā pilsētas mūri bijuši atjaunoti, bet 1567. gadā tos izpostīja zviedru karaspēks. 1575. gadā pili un pilsētu atkal ieņēma krievi, bet 1579. gadā Limbažu pili atguva Polijas-Lietuvas kopvalsts karaspēks. No 1582. gada pilī uzturējās Pārdaugavas hercogistes Pērnavas vaivadijas Limbažu stārasts ("vecākais"). 1600. gadā Poļu-zviedru kara laikā pilsētu ieņēma zviedri, 1601. gadā to atguva poļi, 1602. gadā atkal zviedri, kas stratēģisku apsvērumu vadīti, nojauca pilsētas mūrus un izpostīja pili. 1621. gadā zviedru karalis Gustavs II Ādolfs karā izpostītos Limbažu pili kopā ar apkārtējām zemēm uzdāvināja Rīgas pilsētai.

17.- 18. gadsimtā pils atliekas tika pārbūvētas saimnieciskām vajadzībām. Pils tika izmantota kā labības noliktava.

https://lv.wikipedia.org/wiki/Limbažu_pils

Limbažu pilsdrupas

1 Lībiešu pilskalns-Ķezberkalns. Bijusī lībiešu pils un apmetnes vieta. Ir versijas, ka Limbažos atradusies viena no centrālajām Metsepoles novada pilīm. 1961. gadā izveidota II pasaules kara padomju karavīru atdusas vieta.

2 a) Limbažu ev. luteriskā baznīca. Lībiešu iela 2, tālr.: , 2a Kopš 17.gadsimta beigām Limbažu luteriskā baznīca ar savu smailo torni ir pilsētas augstākā dominante. Mūra baznīca celta g. pēc būvmeistara R. Bindenšū projekta par Rīgas rātes līdzekļiem. Ēka vairākkārt cietusi ugunsgrēkos. Baznīcas interjerā ir saglabājušies dažādu stilu un periodu mākslas priekšmeti- kanceļaltāris, kancele, u.c. Sezonā (maijs- septembris) atvērta apmeklētājiem.

Baznīcas dārzā atrodas Latvijas Brīvības cīņu piemineklis.

3a b) Kristus Apskaidrošanas pareizticīgo baznīca. Klosters iela 8, tālr.: a Limbažu pareizticīgo draudze ir viena no vecākajām Latvijā un baznīcas ēka lielākā Vidzemē ārpus Rīgas. Tā celta g. neobizantiešu stilā pēc trīsdaļu tipa projekta Livonijas laika klosters teritorijā. Jaunībā baznīcā kalpojis arhibīskaps tēvs Jānis Garklāvs, cilvēks, kurš II pasaules kara beigās izglāba Tihvinas Dievmātes Brīnumdarītājas ikonu.

c) Piemineklis komponistam Latvijas valsts himnas autoram Baumaņu Kārlim. 3b Bronzas piemineklis atklāts 1998.g. (tēln. Z.Rapa, J. Rapa). Pieminekļa pakājē aplūkojams žurkas siluets.

2b 3 a) Ģildes iela Viena no pilsētas apļveida ielām, uz šīs ielas gs. atradās turīgu Limbažu pilsoņu, tirgotāju un amatnieku privātmājas. b) Rokoko pieskāriens, Ģildes iela 2 Nams ar rokoko stilistikas ieejas durvīm piederējis Limbažu ādu ģērētājam.

3a c) Bijušais pilsētas cietums, Ģildes iela Bijusī Limbažu cietuma koka ēka. Ir saglabājušās liecības, ka no šī cietuma, ar nagiem izdrupinot pamatus un apakšējo koka vainagu, ir izbēdzis cietumnieks.

4 4a 4 a) Jūras vārtu vieta Tagadējā Jūras iela šķērso bijušo Rīgas vārtu vietu (bijušais ceļš uz Rīgu). Jūras iela savulaik nebija vienkārši iela- atklātnes vēstalemsal Boulevard! To visā garumā ieskāva liepu un citu koku aleja. Jūras iela ie braucējus sagaidīja ar īpatnēju vizītkarti-izkārtņēm. Pie namiem secīgi karājās zārks, kliņģeris, zārks, kliņģeris, velosipēds...se la vi!

5a b) Bijušās filca izstrādājumu fabrikas teritorija, Mūru iela 21, tālr.: b Vienīgais lielais rūpniecības uzņēmums pilsētā visā Limbažu vēsturē. Pastāvējis arī ar nosaukumu Chapellerie et Filature de Lemsal. Kantora ēkas abos stāvos zem vēlāku laiku apdares slēpjas interesanta jūgendstila perioda interjeri (nav pieejami publiskai pieejai). Vienā no ēkām ir atjaunots bijušais Limbažu filcs kultūras nams. 20. gadsimtā sākumā cepuru fabrikā strādāja gandrīz puse pilsētas iedzīvotāju, mazpilsētas ikdiena sākās un beidzās ar fabrikas signālu.

5b 5a 5 a) Tirgus laukums (tagadējais Baumaņu Kārļa laukums) Limbažu vēsturiskais centrs unikāls ar savu plānojumu jeb radiālo ielu tīklu, kas veidojies gadā pēc pilsētas aizsargmūra uzcelšanas. Viduslaiku plānojums pilsētas centrālajā zonā ar nelielām izmaiņām saglabājies līdz mūsdienām gs. dibinātajām Līvonnijas pilsētām plāni tika nosprausti atbilstoši Kādai ģeometriskai formai-limbažu kopējā konfigurācija bijusi iecerēta kā ideāls aplis.

b) Saviesīgās biedrības ēka 6a Te atrodas Limbažu Saviesīgās biedrības ēka (celta 1850.g.), kurā savulaik darbojies Latvijas valsts himnas autors Baumaņu Kārlis. Saviesīgajā biedrībā Baumaņu Kārlis vadīja 2 nodaļas- Humora un jautrības vakarus, un mūsdienu google pirmsākumus- Jautājumu un atbilžu vakarus. No viņa dāvinātajām grāmatām biedrības ēkā izveidota pirmā publiskā bibliotēka pilsētā.

5a 6 a) T.s. Zviedru garnizona baznīca, Dzirnavu iela Ēka celta 17. gadsimtā kā zviedru garnizona cietokšņa būve, iespējams bijušais arsenāls, tagad privātpašums.

b) Pils iela 6b Iela saglabājusi vairākus Limbažu kalēja G. Šķiltera veidojumus. G.Šķilters savā laikā darbojies Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrībā (BUB) un bijis arī BUB goda biedrs Limbažos. Iela saplūst ar bijušo viduslaiku pils aizsarggrāvi.

5 7b 7 a) Bijušais viduslaiku pils aizsarggrāvis b) Rīgas rātes jaunā pils Limbažos-Limbažu pilsētas muzejs. Burtnieku iela 7, tālr.: b Iekārtots eleganta klasicisma perioda ēkā, kas celta 19. gadsimtā 30. gados. Apskatāma vēstures ekspozīcija un izstādes. Ieeja: Ls 0,30/0,60

7b c) Gotikas vēsmas- Rīgas arhibīskapa rezidences drupas un skatu tornis Burtnieku iela 7, tālr.: Pils būvniecība sākta 13. gadsimtā pirmajā pusē, gs. tā bija Rīgas arhibīskapa rezidence gadā uzsākti pilsdrupu konservācijas darbi. Pils vārtu torņa vietā izbūvēts skatu tornis. No pilskalna ziemeļu nogāzes izplūst avotiņš. Pils pagrabstāvā iespējams aplūkot vienīgo saglabājušos telpu pilī. Ar koka konstrukciju iemarkēta Rīgas arhibīskapa bijusī apartamentu vieta. Uzkāpšana tornī: Ls 0,20

8b 8 a) Bagāta krievu tirgotāja koka nams, Burtnieku iela gs. I cet. veidotais durvju portāls ir Valsts nozīmes mākslas piemineklis.

7c b) Limbažu Vecais rātsnams, Burtnieku iela 4 Ēka celta 18. gadsimtā otrajā pusē un piederējusi lieltirgotājam Braunšveigam. 19. gadsimtā vidū to nopirkusi Limbažu rāte 8c c) Sienu gleznojumi, Burtnieku iela 4 Kāpņu telpā atjaunota Art Deco stila apdare, bet mansarda stāva divās zālēs- restaurēti vēlīnā rokoko stila interjeri.

6 Ausekļa Limbažu teātris, Parka iela 7, Limbaži, Teātra māja - interesanta funkcionālisma stila ēka. Savulaik šajā vietā atradusies BUB biedrības māja. Vienības parks un teātra māja atklāta gadā. Mūsdienās tiek piedāvāta iepazīšanās ar teātra māju, foto un video materiāliem par teātra pirmsākumiem, mūsdienu aktivitātēm, teātra tērpu uzlaikošana, iejušanās izrādes tēlos, fotosalons, kolektīvās sportiskās aktivitātes Vienības parkā (maijs-oktobris, tikai ar iepriekšēju

pieteikšanos). Pie Teātra mājas Vienības parkā apskatāma statuja Bučotāji (tēlniece O.Šilova) un tēlnieka K. Baumaņa pilsētai dāvētās skulptūras.

Suvenīri: Limbažu muzeja salons, Burtņieku iela 7, tālr.: Limbažu TIC, Torņa iela 3, tālr.: Limbažu grāmatnīca, Jūras iela 3, tālr.: Ēdināšana: Trīs kambari, Baumaņu Kārļa laukums 3, tālr.: , Tornis, Torņa iela 1, tālr.: Tonuss, Parka iela 18, tālr.: Viesis, Rīgas iela 16, tālr.: Picērija Pica Lulū, Rīgas iela 8, tālr.: ,

Senāk pilsētu ietvēris nocietinājumu mūris ar trim vārtiem. Tā vieta tagad iezīmējas ar Mūra ielu.

Ģildes ielā 4 skatāmas **visvecākās Limbažos durvju vērtnes** (18. gadsimtā 2.p.).

Vēl nesen Limbažos atradās Sudraba muzejs, bet ? . gadā tas pārvietots uz Rīgu.

Piemineklis Baumaņu Kārlim

Atklāts 1998. gadā Tēlnieki Z. un J.Rapas, arhitekts A.Āboliņš. Valsts himnas autors dzimis Limbažu apkārtnē, šajā pilsētā viņš pavadīja arī dzīves pēdējos 23 gadus.

Baumaņu Kārlis (1835-1905) – Latvijas himnas autors

Baumaņu Kārlis jeb Kārlis Baumanis – skolotājs un jaunlatviešu sabiedriskās kustības darbinieks, viens no pirmajiem latviešu komponistiem un latviešu profesionālās mūzikas pamatlicējiem, satīriskā izdevuma "Dunduri" līdzstrādnieks, dramaturgs un dzejnieks.

Bija starp tiem, kuri ievadīja latviešu nacionālās atmodas kustību. Plašāk pazīstams kā latviešu tautas himnas "Dievs, svētī Latviju" autors, kas vēlāk kļuva par Latvijas Republikas valsts himnu.

Kuriozi tas, ka padomju laikos netālu (pie kādreizējā Saviesīgās biedrības nama) stāvējis pieminēklis kādam citam Kārlim Baumanim – padomju valsts darbiniekam. Viņa vārdā nosaukta metro stacija Maskavā "Baumanskaja".

Piemineklis Baumaņu Kārlim

Sv. Jāņa luterāņu baznīca

<http://limbazudraudze.mozello.lv/>

Nozīmīgākā celtnie Limbažos. Viena no retajām baznīcām, kas saglabājusies pēc Ziemeļu kara. Būvēta 1680. gadā pēc R.Bindēšu projekta.

Ruperts Bindēšs (1645-1698) – viens no baroka laikmeta izcilākajiem celtniekiem Rīgā, uzbūvējis Sv.Pētera baznīcas torni

Celtniecību organizēja un finansēja Rīgas rāte, jo Limbaži piederēja Rīgas pilsētai (par to liecina arī Rīgas ģerboņi virs baznīcas rietumu un dienvidu ieejas durvīm). Katram apkārtnes zemniekam nācās vest pa asij akmeņu jaunā dievnama būvei. Tolaik vadošais bija baroka stils. Vidzemē tam piemita vienkāršība, atturība un tieksme uz klasisko nosvērtību.

Baznīca trīs simts gadu laikā piedzīvojusi daudz pārmaiņu – cietusi ugunsgrēkos, vairākkārt atjaunota un remontēta. Tomēr tā savu sākotnējo izskatu būtiski nav mainījusi. Celtnes garums 31,5 m, platums 14,5 un augstums 10,8 m. Sienas ir 1,5 m biezas.

Baznīcas pagalmā **piemineklis Latvijas Brīvības cīņās kritušajiem** (1923, arhitekts P. Kundziņš). To cēlusi Sieviešu palīdzības korpusa Limbažu nodaļa. Apakšējā daļa atgādina senču kapeni, kas pakājē apņemta ar masīvu laukakmeņu virkni. Virs tā no apkaltiem laukakmeņiem veidots apaļš paaugstinājums, kas noslēdzas ar konusveidīgu cepusi.

16.06.2018.

Sv. Jāņa luterāņu baznīca

Kristus apskaidrošanas pareizticīgo baznīca (1900-1903). Lielākā pareizticīgo baznīca Vidzemē (ārpus Rīgas) arī atrodas Baznīcas laukumā. Neo-bizantiešu stila celtnes ar trīsdaļu tipa projektu. Baznīcā vairāki valsts nozīmes mākslas pieminekļi – ikonas un sakrālie priekšmeti.

Ķezberkalns, Lemiseles pilskalns. Tajā padomju karavīru brāļu kapi.

Sv.Laurensija katoļu baznīca pie Mazezera celta 1996. gadā Arhitekti I.Jekale un D.Straubergs.

Limbažu piena kombināts dibināts 1922. gadā, tas pazīstams visā Latvijā.

Baumaņu Kārļa laukums. Laukums pastāvējis jau 14. gadsimtā. Šeit atrodas vecais pilsētas rātsnams, **Limbažu saviesīgās biedrības nams** (1850).

Dzirnavu ielā 1 **bijusī zviedru garnizona baznīca** (17. gadsimts), vēlāk nolikta.

Dzīvā sudraba muzejs pārcelts uz Rīgu.

Vecais ugunsdzēsēju depo

I-VII: 10-18, +371 27 873 499, limbazu_muzejs@limbazi.lv

Ēka celta 19. gadsimta otrajā pusē historisma periodam raksturīgās formās – tā sauktajā ķieģeļu stilā. Bijušā ugunsdzēsēju depo telpās atrodas Limbažu novada TIC un Limbažu muzeja atklātā krājumu glabātuve. Tornī saglabātas oriģinālās kāpnes. Salīdzinoši apgrūtinotais kāpiens un stiklotās grīdas rada ekstrēmas izjūtas. Pa piektā stāva lodziņiem paveras skati uz vecpilsētas centrālo daļu. Ir iespēja nofotografēties pie restaurēta ugunsdzēsēju auto, kas īpaši patīk mazajiem apmeklētājiem. Ēkā atjaunota 19. gadsimta interjera apdare.

Vecais ugunsdzēsēju depo

Monuments ‘Gaismas ceļš’

Cēsu un Dzelzceļa ielu krustojumā

Atzīmējot AS “Limbažu ceļi” 25 gadu jubileju 2016. gada 17. jūnijā, Limbažu pilsēta saņēma uzņēmuma dāvinājumu – vienas objekta “Gaismas ceļš”. Simbolisku ceļu nākotnē veidojis viens no izcilākajiem latviešu akmeņkaļiem Ronalds Jaunzems. 21 tonnu smagajā akmenī simboliski atveidots AS Limbažu ceļi noietie 25 gadi (no ceļa sākuma līdz uzrakstam Limbažu ceļi) un bezgalīgs augšupejošs ceļš nākotnē, ko uzņēmums izdzīvos kopā ar Limbažu pilsētu un pilsētniekiem. Uzraksts pavērsts uz pilsētas pusi, apliecinot to, ka tā ir dāvana pilsētai un tās iedzīvotājiem un uzsverot, ka tieši viņi ir darba darītāji un nav tendēti uz ārišķību.

11.06.2020., foto: Ilmars Kukurs

Monuments ‘Gaismas ceļš’

LIMBAŽI

Pa ceļam uz Katvariem pie Stirnām saglabājušies **dendroloģiskie stādījumi**, kurus pie savām dzimtajām mājām ierīkojis hidrologs, LU profesors Alfrēds Vītols (1878-1945).

KATVARI

Muižas kompleksā (~1740) tagad ierīkota skola. Tās priekšā K. Ulmaņa stādīts ozols.

Aiz muižas pils paralēli Katvaru ezera krastam **dižliepu aleja**, nedaudz pa labi **Īpatnējo liepu birzs**. Neparastā forma (it kā saknes būtu uz augšu) laikam pānākta vairākkārt tās apzāgējot. Turpat 500 gadus vecs **ozols**, ezera krastā **dzirnakmens**. Ejot gar krastu pa kreisi var nonākt **Maldu birzī**.

Katvari

MINI ZOO “PRIEDĪTES”

Lauku sēta Mini zoo “Priedītes” atrodas Limbažu novadā un piedāvā apmeklētājiem atpūtu kopā ar lauku sētas dzīvniekiem. Iespēja uzzināt izglītojošu informāciju par katru dzīvnieku sugu un to paradumiem. Apmeklētāji var dzīvoties trušu dārzā, kur apkārt skraidīs ap 40 trušiem, bet kopumā ir ap 100, vēl saimniecībā iespējams samīlot pundurkaziņas, aitiņas, zīdītājgovis, vistas, kā arī īpašos Īru tinkaru zirgus.

Mini Zoo “Priedītes”

Pirms Pociema neogotiskā **Ķipēnu muiža** (19. gadsimtā 70.gadi), kas atdzimst pēc 1999. gadā ugunsgrēka. Tās kompleksā arī senākas celtnes, piemēram, klēts (1800).

BĀRDU DZIMTAS MUZEJS “RUMBIŅI”

Ekspozīcija veltīta dzejniekiem Fricim Bārdai (1880-1919) un Antonam Bārdam (1890-1981).

Otru māju (kura tagad privātīpašumā un tur apmeklētājus nelaiž) būvējis Fricis Bārda 1915. gadā

1991. gadā uzstādīts V. Titāna veidotais **piemineklis**, kas it kā attēlo F. Bārdas lauzto sirdi: ar vienu pusi tā ir pie “Rumbiņu” zemes, ar otru tiecas Eiropā.

Bārdu dzimtas muzejs “Rumbiņi”

Puikules muiža – pašreizējā pils ir celta ķieģeļu Tjūdoru neogotikas stilā, vecās kungu mājas vietā fon Klotam 19. gs 70. gados. Muižā atrodas Puikules pamatskola. Tālr. 64034125.

Ungurpils muižas parks. Mākslīgi izveidots dzirnavezers ar peldošām salām. Blakus Ungurpils parkā saglabājušās viduslaiku pils mūra drupas.

ALOJA

➤ <http://www.alojasnovads.eu/>

➤ <http://www.aloja.lv/>

Pilsēta Limbažu novadā. Atrodas 120 km no Rīgas, 44 km no Valmieras. Teritoriju no visām pusēm ieskauj Alojas pagasts. Vēstures avotos pirmoreiz minēta 1449. gadā. 1925. gadā piešķirts biezi apdzīvotas vietas (ciema) statuss, pagasta centrs. 1950. gadā ieguva pilsētciemata tiesības. Kopš 1992. gadā – pilsēta.

<http://www.zudusilatvija.lv/object/object/18355/>

Alojas pilsēta atrodas vietā, kur kādreiz ir bijusi lībiešu apdzīvota vieta, kas saukta par *Ale* jeb vārda senleja nosaukums. Vēstures avotos Alojas miests pirmo reizi ir minēts 1449. gadā

1565. g. Alojas un Stakenbergas muižas nonāca Fabiāna Ungera īpašumā. 1508. gadā Rīgas virsbīskaps atļāvis Ungurpils baronam Ungeram savā muižā dibināt vikāriju. Pēc tam Alojas evaņģēliski luteriskā draudze dibināta 1534. gadā Alojas baznīca piederējusi muižniecībai.

Pareizticīgo draudze Stakenbergu muižā dibināta 1846. gadā Tagadējā Alojas lauku teritorijā 19. gadsimtā beigās bija Ungurpils, Vīķu, Urgas un Stakenbergu pagastu zeme. Vēlāk Stakenbergu pagasts tika pievienots Ungurpils pagastam, Vīķu pagasts Rozēnu pagastam, bet Urgas pagasts Puikules pagastam. Alojas ciems dibināts 1903. gadā

1961. gadā ciemats ieguva pilsētciemata nosaukumu. Tagadējās lauku teritorijas robežas tika izveidotas 1977. gadā, bet pilsētas tiesības Alojai tika piešķirtas tikai 1992. gadā Līdz ar visiem teritoriālajiem pārkārtojumiem, Alojas pilsētas lauku teritorijas robežas gandrīz sakrīt ar bijušā Alojas pagasta robežām 1940. gadā, tikai neliela platība ir pievienota tag. Staiceles pilsētas lauku teritorijai un neliela daļa teritorijas nākusi klāt no bijušās Puikules un Skaņukalnes pagasta.

Alojas luterāņu baznīca celta 1776. gadā, baznīcas altāris un kancele ir valsts nozīmes mākslas piemineklis, altāra daļā atrodas senas kapenes. Būvformās manāmas baroka pazīmes

Alojas pareizticīgo baznīca – Kristus piedzimšanas pareizticīgo draudzes dievnams iesvētīts 1895. gadā Ēka būvēta no laukakmeņiem un sarkaniem ķieģeļiem bizantiešu stilā.

Dzejnieka Ausekļa krūšutēls – tēlnieces Martas Langes veidotais piemineklis, uzstādīts 1973. gadā.

Strūklaka-piemīņas akmens dzejniekam Auseklim un 1. Vispārējo latviešu dziesmu svētku virsdiriģentam Indriķim Zīlem atklāts 2000. gadā 16.septembrī Ausekļa 150 gadu jubilejas pasākumā. To veidojuši tēlnieki Zigrīda un Juris Rapas.

Dzejnieka Ausekļa kapavieta-piemineklis – Ausekļa (1850-1879) kapavieta ar melna granīta kapa pieminekli (1898) Alojas pilsētas kapos.

Dzejnieks Auseklis

[https://lv.wikipedia.org/wiki/Auseklis_\(dzejnieks\)](https://lv.wikipedia.org/wiki/Auseklis_(dzejnieks))

Īstajā vārdā Miķelis Krogzemis (vecajā ortogrāfijā: *Krogsemju Mikus, Michael Krogsen*; 1850-1879), bija latviešu dzejnieks, pedagogs, publicists. Pirmās latviešu tautiskās atmodas ideju paudējs.

Mācījies Alojas draudzes skolā, vēlāk – Ērgļu draudzes skolā, te iepazinies ar Jurjānu ģimeni un ar jaunlatviešu idejām. 1868.-1871. gadā mācījies Jāņa Cimzes skolotāju seminārā Valkā, aizrāvēs ar Rietumeiropas literatūru un Apgaismības filozofiju.

1871. gadā sācis strādāt Jaunpiebalgas draudzes skolā, bet konfliktu dēļ ar mācītāju no turienes aizgājis un darbu turpinājis Cēsu draudzes skolā, pēc tam ieguvis darbu Lielvārdē, kur iesaistījies sabiedriskajā dzīvē — rīkojis teātra izrādes, piedalījies 1. Vispārējos dziesmu svētkos. Dedzīgās sabiedriskās darbības un dumpīgās dzejas dēļ atkal radušies konflikti ar vietējo mācītāju.

Mēģinājis iegūt darbu Vecpiebalgā, kur darbojās aizrautīgais nacionālās atmodas darbinieks Kronvaldu Atis, bet tas nav izdevies. Mēģinājis saistīties ar Riharda Tomsona fabrikas skolu Rīgā.

1873. gada Ziemassvētkos Ogresgala pagasta "Vecuteļu" māju saimes istabā sniedza Lielvārdes novada zemniekiem pirmos priekšstatus par teātri. Par aktieriem izrādē "Mikus" iesaistīja lielvārdiešus un ogresgaliešus.

1874. gadā Latvijā vairs darbu atrast nevarēdams, devies uz Pēterburgu. Arī mainījis darba vietas, taču literārā darbība nav pārtrūkusi. Nozīmīga bijusi iepazīšanās ar komponistu un dzejnieku Baumaņu Kārli. Auseklis darbojies satīriskajā žurnālā "Dunduri".

1879. gadā saslimis ar tīfu. Miris Pēterburgā, apbedīts Alojas kapos. Mirstīgo atlieku pārvešana uz dzimteni izvērtusies par grandiozu tautas manifestāciju. 1898. gadā Alojā uzcelts piemineklis.

Alojas muzejs

+371 29 355 172, alojasmuzejs@aloja.lv I, III, V: 11-16, II, IV: 15-18, Citā laikā pieteikt.

Dibināts 2001. gadā, atrodas Alojas Ausekļa vidusskolas telpās. Muzeja atklātā krājuma ekspozīcija ir izvietota vienā no vecākajām skolas ēkām, kas celta 1900. gadā un kalpojusi mācītājmuižas vajadzībām. Kādreiz ēkas 1.stāvā bija mācītājmuižas rentnieku dzīvokļi, bet 2. stāvā konformācijas zāle iesvētāmajiem.

Muzejā tiek glabāta dzejnieka Ausekļa, virsdiriģenta Indriķa Zīles, novadpētnieka un skolotāja Antona Galeviusa un mākslinieka Arvīda Galeviusa piemiņa, kā arī vāktas, saglabātas un pētītas ar Alojas pilsētu un pagastu saistītas garīgās un materiālās un kultūras dzīves liecības, apzināti apkārtnes ievērojamākie cilvēki.

12.10.2018.

Alojas muzejs

Šitaki audzēšanas saimniecība “Ošlejas”

“Ošlejas” Aloja, Līvānu iela 10, Alojas novads, LV-4064, +371 29 447 591

Ekskursijas cena: 10 EUR grupai + degustācija: 5 EUR no personas.

Saimniecībā tiek audzētas šitaki sēnes. Sēnes ir īpaša dažādu gardu ēdienu sastāvdaļa. Saimniecībā tiek organizētas ekskursijas, lai vairāk varētu uzzināt, kā tiek audzētas šīs neparastās sēnes. Ekskursantu skaits pa sēņu audzētavu neierobežots. Iespēja arī piedalīties degustācijā, kur ziemas periodā iespējams uzņemt līdz 35 cilvēku. Lūgums iepriekš pieteikt apmeklējumu.

<http://www.la.lv/svaigas-senes-ne-tikai-rudeni-sitake>

<http://www.aloja.lv/2015/08/19/imants-urpens-labas-idejas-var-nosapnot/>

12.10.2018.

Šitaki audzēšanas saimniecība “Ošlejas”

12.10.2018.

Aloja

UNGURPILS MUIŽAS PARKS UN EZERS AR PELDOŠAJĀM SALĀM

<http://www.aloja.lv/turisms/dabas-objekti/>

Parks ir 5,6 ha liels. Tas varētu būt stādīts ap 1750. gadā. Parkam ir raksturīgas ainaviskā plānojuma iezīmes, neregulāras lauces, ceļus ietver alejas. Dzirnavezera pusē parks terasēts. Stādījumu pamatā ir vietējās sugas – egles, oši, ozoli, liepas, bet ir arī eksotu sugas. Parks piekļaujas Ungurpils dzirnavezeram. Dzirnavezers izveidots uz Joglas upītes – 22 ha liels. Parks pašreiz ir sakopts. Parkā iekārtots neliels sporta laukums un brīvdabas estrāde.

Ezers ar ungurpils peldošās salaspeldošām salām - atrāvušas pārpurvotas ezera krasta daļas. Salas laika gaitā atkal saaug ar krastu un teritoriju tam apkārt iekļauts aizsargājamo dabas pieminekļu sarakstā un veido dabas kompleksu.

12.10.2018.

Ungurpils parks un ezers ar peldošajām salām

STAICELE

Aloja 13 km, Rīga 140 km

<http://lv.wikipedia.org/wiki/Staicele>

Pilsēta Alojā novadā **Salacas upes** krastos. 1025 iedzīvotāju. Pieder pie senā Metsepoles ('*motsa*' - mežs, 'pūol' – puse, meža puse) novada, senie raksti liecina, ka jau no 12.-13. gadsimtā šī ir bijusi līvu apdzīvota teritorija.

Staiceles vietā 19. gadsimtā sākumā bijis tikai krogs, zirgu stallis un pārcēlāja mājiņa Salacas krastā. Ap 1846. gadā krogu un pārcēlāja māju apvienoja pusmuižā. Pēc nostāstiem, *vietas nosaukums cēlies no krodzinieces zviedrietes Berklundes, kas bijusi gara un tieva un saukta par Stazeli.*

1887. gadā Rozēnu un Unguru muižu īpašnieki likuši celt pār Salacu **tiltu**, ko nosaukuši par Zaļo tiltu, jo bijis krāsots zaļā krāsā.

Apdzīvotā vieta intensīvi sāka attīstīties pēc 1897. gadā, kad ar Baltijas papīru un papes akciju sabiedrības finansiālu atbalstu uzbūvēja **papīrfabriku**. Celniecību pabeidza 1898. gadā Sākumā fabrikā strādāja 100 cilvēku, 1935. gadā – 225, 1943. gadā – 234. 1913. gadā fabrikas vajadzībām izbūvēja šaursliežu dzelzceļa līniju no Pāles. Ar papīru piekrautos vagonus uz Pāli pa sliežu ceļu vilka zirgi.

1925. gadā Rozēnu pagasta centram Staicelei piešķīra biezi apdzīvotas vietas (ciema) statusu, 1950. gadā – strādnieku ciemata (no 1961. gada – pilsētciemata) statusu. 1958. gadā Staicelei pievienoja likvidētos Rozēnu un Viķu ciemus, izveidojot Staiceles lauku teritoriju. 1992. gadā Staicelei piešķīra pilsētas tiesības. 2009. gadā Staiceli ar lauku teritoriju iekļāva Alojā novadā, lauku teritoriju atdalot kā atsevišķu administratīvo vienību – Staiceles pagastu.

Pilsētas simbols ir **stārķa ligzda "Profesora nams"**, kurā katru gadu ligzdo stārķi. Līdz ar to kopš 1992. gada Staiceles ģerbonī attēlots baltais stārķis.

2001. gadā Staicelē tika nodibināta starptautiska organizācija, kas apvieno Eiropas pilsētas, kuru ģerboņos attēlots stārķis (arī melnais stārķis) - Eiropas stārķu pilsētu organizācija. Tajā apvienotas 11 pilsētas un ciemi - Staicele un Demene no Latvijas, Buska no Ukrainas, Komarovce no Slovākijas, Luka pie Jihlavy no Čehijas, Storkova no Vācijas, Stoļina no Baltkrievijas, Kongaza no Moldovas, Ramīgala, Taujēni un Neveroni no Lietuvas.

Staicelē atrodas **pilsētas un pagasta pārvalde** (Lielajā ielā 4), vidusskola, mūzikas un mākslas skola, kultūras nams, bibliotēka, **lībiešu muzejs "Pivāliņd"**, Vidzemes jaunatnes futbola centrs "Staicele", Alojā novada interešu izglītības centrs "Krustpunkti", dienas aprūpes centrs, tūrisma informācijas centrs, luterāņu baznīca.

Brīvdabas komplekss ar "Mākslinieku šķūni"

+371 27 806 452

2008. gada jūlijā pilsētas centrā, aiz Audēju namiņa Lielajā ielā 19, atklāja Brīvdabas kompleksu – Mākslinieku šķūni, 1891. gadā celtu guļbaļķu klētiņu un dīķi.

Mākslinieku šķūnis ir celts no seniem dēļiem un kalpos kā izstāžu zāle. Pašreiz tur iekārtota Tautas lietišķās mākslas studijas „Staicele” audēju darbu patstāvīgā ekspozīcija: izstāde-pārdošana un Mazirbes Lībiešu Tautas nama audēju pulciņa darbi.

12.10.2018.

Brīvdabas komplekss ar "Mākslinieku šķūni"

Stārķu ligzda “Profesora nams” ir vēsturiskā Staiceles simbola – stārķa – mītnes vieta. Ligzda atrodas blakus ēkai, kura tika celta 20. gadsimta 70. gados un tajā bija ierīkots Staiceles bērnudārzs “Stārķītis”. Šajā ligzdā katru gadu mitinās stārķi.

12.10.2018.

Piemineklis Vidzemes lībiešiem. 2004. gadā pilsētas centrā atklāja Zi-grīdas un Jura Rapu veidoto skulptūru, robežakmeni, latviešiem, lībiešiem un igauņiem – akmens laivu ar putniņu.

Staiceles dibināšanas piemineklis “Stazele” – pie trošu tilta pār Sa-lacu. Piemineklis veltīts leģendām apvītajai zviedru izcelsmes krodziniecei un pārcēlājai Berklundei, kura sava tievā auguma dēļ dēvēta par Stazeli. Viņas vārdu latviskojot, iegūts Staiceles nosaukums.

Lībiešu muzejs “Pivāлинд”

Lielā iela 14, Staicele, LV-4043, +371 64 035 155, +371 28 673 984, muzejs@staicele.lv

<http://www.latvia.travel/lv/apskates-vieta/libiesu-muzejs-pivalind>

Lībiešu muzejs atrodas Staicelē vienā no visvecākajām guļbūves ēkām, kas celta 1870. gadā Telpu iekšpusē saglabātas guļbūvei raksturīgās sienas un griesti, telpas vidū izvietota lielā siltumkrāsns, iespējams lībiešu meistarū dari-nājums.

“Pivāлинд” (līvu valodā *svētais putns*) pēta un izzina Staiceles un tās lauku te-ritorijas kultūrvēsturiskās vērtības, to saistību ar kādreizējo Metsepoles līvu te-ritoriju un iedzīvotājiem no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām. Apzinoties, ka šodienas notikumi un lietas ir rītdienas vēsture.

Muzejā apskatāmi seni priekšmeti, kurus lietojuši Staiceles apkaimes ļaudis, dažādi darbarīki un mūzikas instrumenti, novadnieku - ainavistu - gleznas, kuras mākslinieki radījuši ar savu talantu un lielu mīlestību pret Staiceles gleznaino dabu. Muzeju rotā daudz skaistu un rūpīgi darinātu rokdarbu, kas priecē skatī-tājus ar skaistajiem rakstiem, košajām krāsām un apbrīnojami precīzo darbu. Apmeklētājiem tiek dota iespēja iepazīties ar lībiešu vēsturi, tradīcijām (kas tieši Vidzemē saglabājušās vislabāk, piemēram, Mārtiņos iešana). Tiek dota iespēja pārļapot “Līvu ābeci”, iepazīt Staiceles puses vietvārdus un to saistību ar lībiešu valodu.

12.10.2018.

Līvu muzejs “Pivāлинд”

Rozēnu-Staiceles Evaņģēliski luteriskā baznīca celta 1930. gadā Apskatāmas vietējā mākslinieka Kārļa Keres dievnamam veltītās gleznas.

Staiceles dzelzsavoti

<http://www.aloja.lv/turisms/dabas-objekti/>

Staiceles dzelzs avoti ir unikāli dabas veidojumi, kuros ir iespējams novērot nepārtraukti notiekošu dzelzs savienojumu izgulsnēšanās procesu, kas avotu iz-plūdes vietās veido krāsainu un ļoti neparastu ainavu. Tie ir divi avoti, kas atro-das blakus esošās dažus desmitus metrus garās graviņās. Avotu ūdensdeve ir

neliela, bet tie ir īpaši tai ziņā, ka bagātīgi izgulsnē dzelzs hidroksīdus un citus savienojumus košā rūsas krāsā. Avotu izplūdes vietās to nogulumu līdz pat 1 m biezā kārtā aizpilda graviņu gultni.

Pazemes ūdeņi ir bagātinājušies ar dzelzi filtrējoties caur devona iežiem – Burtņieku svītas smilšakmeņiem un aleirolītiem. Dzelzs savienojumu izgulsnēšanās norisinās ūdeņiem sastopoties ar gaisa skābekli un procesā iesaistoties īpašām baktērijām.

12.10.2018.

Staiceles dzelzsavoti

Izbrauciens ar plostu pa Salacu

30 € stundā grupai (20-23 cilvēki). +371 29 190 741 (Vairis)

12.10.2018.

Staicele

Vīķu muiža un parks. Muižas komplekss celts 1890. gadā, atrodas gleznainā Salacas krastā. Ēkā līdz 2009. gadā atradās bērnu psihoneiroloģiskā slimnīca.

AINAŽI

Ainaži ir Vidzemes mazākā pilsēta – 2,2 tk. iedz. Nosaukumam līviska izcelsme (*ainagi* – vientuļš vai *aaina* – siens) vai igauniska (*hain* – siens, *hainaste* – siena ceļš, kas izveidojies, vedot sienu no Ainažu jūrmalas pļavām). Vēl 19. gadsimtā sākumā šajā vietā pie robežas bija vientuļš zvejnieku ciems.

Ainažos bija lielākā kuģu būvētava Vidzemē (uzbūvēts ap 50 burinieku).

Ainaži

Ceļveža versija: **02.07.2021.** Rediģēts: 29.11.2021.

Aicinām leņupielādēt arī citus
Vidzemes maršrutu un pilsētu ceļvežus
www.celvezi.lv/vidzeme

Ceļveži.lv
Ceļojumi iedvesmol